

14. ELS HETERÒPTERS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

DIEGO FERNÁNDEZ RUIZ

14.1. INTRODUCCIÓ

14.1.1. HISTÒRIA I SITUACIÓ ACTUAL DE L'ESTUDI DELS HETERÒPTERS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

Una vegada immersos en la tasca d'estudi dels heteròpters de les reserves naturals del delta del Llobregat i després de la revisió de la bibliografia disponible, s'ha constatat la manca de treballs específics sobre la fauna hemipterològica d'aquest espai, i són, també, pocs els articles que hi fan referència.

L'únic que s'ha aconseguit són citacions i registres d'obres generals d'entomologia i articles antics o molt antics (Cuní i Martorell, 1888; Codina, 1915; Sánchez, 1920), o alguns de més recents (Ribes, 1961, 1963 i 1984; Ribes *et al.*, 2000, 2004 i 2008; Wagner, 1960 i 1965; Goula, 1986) de caràcter faunístic o taxonòmic. En aquests treballs se citen espècies d'heteròpters recol·lectades en el delta del Llobregat o al seu entorn (el Prat de Llobregat, la Zona Franca, el far del Llobregat, Can Tunis, etc.), llocs que en bona part han desaparegut o han estat molt alterats per l'activitat humana.

Jordi Ribes (1961) fa un estudi monogràfic de la família Reduviidae en el qual se'n citen diverses espècies que van ser recol·lectades en el delta del Llobregat. En aquesta monografia, l'autor cita diversos legataris que, malgrat no ser especialistes ni estudiosos dels heteròpters, van recollir material d'aquest ordre d'insectes de la zona estudiada (Altamira, Español, Freixa, Lagar, Mateu, Solé, etc.). De la mateixa manera, en obres i llibres generals sobre heteròpters («Faune de France») on es tracten famílies senceres, també s'hi poden trobar citacions d'espècies trobades en l'àmbit del Delta.

Si això és vàlid pel que fa als heteròpters terrestres, en relació amb els heteròpters aquàtics cal constatar que hi ha més publicacions amb citacions d'espècies trobades al delta del Llobregat (Lagar, 1982; Nieser i Montes, 1984; Murillo, 1985; Murillo i Recasens, 1986; Meza, 1984).

Amb l'objectiu de tenir un coneixement més complet dels heteròpters de la zona d'estudi, també s'ha visitat diverses vegades la important col·lecció particular de Jordi Ribes, un dels principals experts a escala mundial, de la mateixa manera que s'han visitat i estudiat les col·leccions del Museu de Ciències Naturals de Barcelona i la col·lecció entomològica de Josep Monés, dipositada en el Museu Municipal del Prat de Llobregat (Arxiu Municipal del Prat de Llobregat). De totes aquestes col·leccions s'han pogut obtenir dades força valuoses per a aquest treball.

Com demostra la bibliografia consultada i la revisió de les diferents col·leccions entomològiques, no s'han trobat citacions ni autors que demostrin que en els darrers quaranta o cinquanta anys s'hagi visitat el delta del Llobregat per a estudiar-ne els heteròpters. Malgrat això, en la col·lecció del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, es poden trobar espècimens etiquetats en dates relativament recents d'entomòlegs i col·laboradors d'aquesta institució que han fet captures esporàdiques en l'àmbit del delta del Llobregat (A. Masó, O. Escolà, J. M. Diéguez, J. J. Pérez De-Gregorio).

Tenint en compte tot això i amb l'objectiu d'emplenar aquest buit en l'estudi i el coneixement de la diversitat heteropterològica de les reserves naturals del delta del Llobregat, l'autor ha dut a terme durant quatre anys (2010-2013) l'estudi dels heteròpters d'aquests espais, treball que espera continuar en els pròxims anys tot visitant més indrets de la zona protegida i abastant el màxim d'hàbitats possible.

Dins el món dels invertebrats, els heteròpters constitueixen un grup força important pel que fa al nombre d'espècies. A Catalunya, d'acord amb el primer cens aparegut en el *Catàleg dels heteròpters de Catalunya* (Ribes, Serra i Goula, 2004), els autors establien el nombre d'espècies en 1.037, xifra que quatre anys després, amb la publicació d'«Addicions i correccions al catàleg dels heteròpters de Catalunya» (Ribes, Goula, Pagola-Carte,

Gessé i Ribes, 2008), ascendia a 1.057. Posteriorment (Goula *et al.*, 2010), en un treball publicat pel Centre de Recursos de Biodiversitat Animal de la Universitat de Barcelona titulat *Llista dels heteròpters de Catalunya*, el nombre d'espècies citades és de 1.064, xifra que es considera la més actualitzada.

No es pot garantir que aquest nombre de tàxons descrits a Catalunya sigui el definitiu; de fet, cada any es descobreixen i descriuen noves espècies, en bona part a causa de les revisions que duen a terme els especialistes. D'altra banda, el constant i intens treball de camp realitzat pels heteropteròlegs, tant els veterans com els novells, en el conjunt peninsular i en indrets de Catalunya poc estudiats, com el delta del Llobregat, fa que es continuï incrementant el nombre d'espècies conegudes i millori el coneixement que es té de la seva distribució.

14.1.2. ZONA D'ESTUDI

El delta del Llobregat constitueix una plana al·luvial de 98 km² d'extensió, se situa entre dos massissos muntanyosos, Garraf i Montjuïc, i abasta terrenys de vuit municipis, tot i que els espais naturals estrictament protegits només n'afecten quatre: el Prat de Llobregat, Viladecans, Gavà i Sant Boi de Llobregat. La quadrícula UTM corresponent és la 31TDF27.

Les reserves naturals del delta del Llobregat es van declarar per la Generalitat de Catalunya l'any 1987. D'ençà d'aquesta data, la zona protegida del Delta i la desembocadura del Llobregat han patit tot un seguit de transformacions: el desviament de la llera del riu, l'ampliació de la zona portuària, la construcció de la desalinitzadora, la construcció de la tercera pista de l'aeroport... El maig de 2005 es va constituir el Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del delta del Llobregat, organisme encarregat de la gestió i la protecció d'aquests espais, així com de la seva promoció social i científica. El Consell de les Comunitats Europees va declarar com a ZEPA (zona d'especial protecció per a les

FIGURA 1. Fotografia aèria de la zona d'estudi: reserves naturals del delta del Llobregat (el Prat de Llobregat). Font: Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat.

aus) 900 hectàrees de les reserves naturals del Delta, les quals formen part de la xarxa Natura 2000.

Al delta del Llobregat s'hi troben una vintena d'hàbitats naturals d'interès comunitari, tres dels quals considerats prioritaris (vegeu el capítol 8 d'aquesta mateixa publicació). Tres d'aquests hàbitats tenen una especial importància des del punt de vista heteropterològic, són els més ben conservats i on s'ha trobat el major nombre de les espècies d'heteròpters d'aquest treball:

— Llacunes i maresmes. Les llacunes i les maresmes del delta del Llobregat (Cal Tet, Ca l'Arana, la Magarola, el Remolar o la maresma de les Filipines) presenten una formació arbòria dominada per espècies com *Pinus pinea*, *Populus alba*, *Populus tremula*, *Tamarix* sp., *Salix* sp., etc., conjuntament amb la vegetació característica d'aquests hàbitats, com canyissos i jonqueres (*Juncus acutus*, *Arundo donax*, *Phragmites australis*, etc.) i l'interessant salicornar, comunitat vegetal amb una composició específica molt lligada al grau de salinitat del sòl (*Salicornia ramossissima*, *Spartina versicolor*, *Suaeda fructicosa*, *Atriplex halimus*, *Inula crithmoides*, *Thymelea hirsuta*, etc.).

— Pinedes litorals. Formades majoritàriament per masses forestals espesses de *Pinus pinea* i *Pinus halepensis* que poden arribar fins a la mateixa línia litoral. Presenten un estrat de plantes llenyoses (*Pistacia lentiscus*, *Cytisus scoparius*, *Rhamnus alaternus*, etc.) acompanyat d'altres plantes d'un cert port (*Foeniculum vulgare*, *Dittrichia viscosa*, *Scabiosa maritima*, etc.), a més d'una gran varietat de gramínies i altres plantes herbàcies.

— Dunes i platges. En aquest biòtop es troba la vegetació psammòfila característica dels ambients dunars i costaners (*Cakile maritima*, *Salsola kali*, *Eryngium maritimum*, *Echinophora spinosa*, *Pancratium maritimum*, *Euphorbia terracina*, etc.), la qual acull una rica i variada comunitat d'heteròpters específics d'aquests hàbitats.

Des del punt de vista de la fauna, les zones més ben conservades i, per tant, més interessants pel que fa als heteròpters del delta del Llobregat són: al Prat de Llobregat, Carrabiners-Semàfor, l'estany de la Magarola, tota la zona que voreja les maresmes de Cal Tet, la pineda de Cal Tet i l'aguait del Sabogal; a Sant Boi de Llobregat, les basses de Cal Dimoni; a Viladecans, la maresma de les Filipines, la Murtra, l'estany del Remolar i la pineda de Cal Francès, tot i que aquesta zona de Viladecans s'ha visitat poques vegades i, per tant, és previsible que en estudis posteriors hi aparegui una major diversitat d'espècies.

14.2. MATERIAL I MÈTODES

Aquest estudi s'ha dut a terme durant un període de quatre anys, del 2010 al 2013, i durant tots els mesos de l'any, de gener a desembre. S'han realitzat dues o tres visites setmanals, si les condicions atmosfèriques ho permetien, preferentment al matí i pels diversos sectors de la reserva. De nit, un dia a la setmana, s'instal·lava una trampa de llum actínica, tipus Heath, per capturar espècies d'activitat nocturna.

No s'ha seguit cap metodologia de mostreig específica, només es recorrien i mostrejaven les diverses zones de la reserva. L'objectiu principal d'aquestes visites era registrar el major nombre possible d'espècies d'heteròpters, de manera que es procurava ampliar al màxim la cerca de fauna heteroptero-lògica recurrent el major nombre d'hàbitats possible. Amb els exemplars que es podien determinar *in situ*, s'annotava l'espècie i s'alliberaven al mateix lloc on havien estat trobats, de manera que només es recollien els que mostraven alguna dificultat a l'hora de determinar-los correctament al camp.

La major part del material que l'autor ha utilitzat en aquest estudi prové de les seves pròpies observacions al camp i de la seva col·lecció particular, tot i que també s'han obtingut dades de les col·leccions següents: col·lecció particular de Jordi Ribes (JR), col·lecció del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (MCNB) i col·lecció Josep Monés, del Museu Municipal del Prat de Llobregat (JM). També s'han obtingut dades i informació referent als heteròpters del delta del Llobregat a partir de la bibliografia disponible, que es detalla en l'apartat corresponent.

Per a la realització d'aquest estudi, es van utilitzar les tècniques de mostreig habituals:

— Observació directa. Amb aquest sistema s'observen molts dels heteròpters de mida mitjana i gran que a causa dels seus requeriments biològics (corrent per terra, sobre plantes i flors, depredadors, etc.) són fàcils de detectar en el medi (Pentatomidae, Stenocephalidae, Reduviidae, Coreidae, etc.).

— Colpejant la vegetació. Aquesta tècnica consisteix a donar cops secs a la vegetació i recollir, en una peça de roba generalment blanca col·locada sota seu, tots els exemplars d'heteròpters que hi puguin caure. Després, amb l'ajuda d'un aspirador d'insectes, es recullen les mostres. Aquesta tècnica és adequada per a recollir les espècies que viuen en les plantes de major port (arbres, arbusts, tanques, etc.), i es localitzen espècies que no es podrien veure de cap altra manera (Anthocoridae, Miridae, Tingidae, etc.).

— Prospeccions amb mànega. És el mètode amb millors resultats. Consisteix a passar la mànega entomològica per la vegetació herbàcia d'un costat a l'altre. S'aconsegueix trobar una gran varietat de famílies d'heteròpters (Miridae, Anthocoridae, Lygaeidae, Rhopalidae, Pentatomidae, Reduviidae, etc.).

— Trampes de llum tipus *Heath*. D'aquesta manera es va obtenir molt material d'espècies d'activitat nocturna, atretes per la intensitat de la llum. Amb aquest mètode es van obtenir espècies de diverses famílies d'heteròpters (Miridae, Rhopalidae, Lygaeidae, Reduviidae, etc.), i és com es va aconseguir trobar dos exemplars de *Polytoxus siculus* i un altre de *Polytoxus sanguineus*.

Evidentment, hi ha altres mètodes per a l'estudi i la recollida de mostres d'heteròpters (Pit-fall, Berlese, etc.) amb els quals s'obtenen bons resultats, especialment per a la captura d'espècies que es troben a terra o són de caràcter edàfic. En aquest estudi no es van utilitzar perquè es va considerar que les tècniques exposades anteriorment eren suficients i perquè es tenia la convicció que no utilitzar-les tindria poca repercussió en l'inventari d'espècies.

Pel que fa als heteròpters aquàtics, en aquest estudi es va optar per no recol·lectar-los per qüestions d'ètica ambiental. Les reserves naturals del delta del Llobregat es van protegir bàsicament per la seva importància per als ocells aquàtics (anàtids, limícòles, ardeids, flamencs, polles d'aigua, etc.), motiu pel qual, i de manera consensuada amb els tècnics del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat, es va decidir la no-intromissió en el medi aquàtic per evitar molèsties a l'avifauna. Per aquest motiu, tots els heteròpters aquàtics registrats en aquest treball provenen de la consulta bibliogràfica i dels fons de les col·leccions entomològiques esmentades, llevat de tres espècies atretes per les trampes de llum.

Tot el material recollit per l'autor d'aquest treball s'ha distribuït entre les col·leccions de

Jordi Ribes (JR), del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (MCNB) i del propi del autor (DF).

14.3. RESULTATS

Fins avui, en la zona estudiada de les reserves naturals del delta del Llobregat, i tenint en compte tant les citacions recopilades de la bibliografia i la revisió de les col·leccions particulars i de les institucions públiques com el material recollit pel mateix autor, el registre total d'heteròpters és de 248 espècies. D'aquestes, 165 han estat registrades directament per l'autor del treball. Així mateix, 111 han resultat noves per al delta del Llobregat.

Entre tots aquests registres, hi ha tàxons que, per un motiu o un altre, tenen un interès faunístic rellevant, tal com es reflecteix en el text de l'annex 1, que recull el catàleg d'espècies. En aquest punt, cal destacar per la seva importància *Polytoxus siculus*, espècie de la família Reduviidae inclosa a l'*Atlas y libro rojo de los invertebrados amenazados de España (especies vulnerables)* (Verdú et al., 2011).

L'autor d'aquest treball està convençut que la llista d'espècies trobades fins ara té un caire absolutament provisional. Quan s'explorin més a fons altres zones del delta del Llobregat (Can Camins, Remolar-Filipines o les basses de Cal Dimoni), el nombre d'espècies augmentarà considerablement. Al mateix temps, en un futur no gaire llunyà, en aquests mateixos llocs es trobaran espècies, sobretot allòctones, que s'estan dispersant àmpliament per altres zones properes a les reserves naturals del delta del Llobregat; n'és un exemple ben clar l'espècie *Corytucha ciliata*. Recentment (2011 i 2012), s'han recollit exemplars de *Belonochilus numenius* i de *Leptoglossus occidentalis* en parcs i jardins públics del nucli urbà del Prat de Llobregat, cosa que permet assegurar que aquestes espècies també acabaran colonitzant el Delta.

Polytoxus siculus (A. Costa, 1842)

Polytoxus sanguineus (A. Costa, 1842)

Oncocephalus pilicornis Reuter, 1882

Sastrapada baerensprungi (Stal, 1859)

Coranus griseus (Rossi, 1790)

Rhynocoris cuspidatus Ribaut, 1921

Peirates strepitans Rambur, 1839 (forma nominal)

Peirates strepitans Rambur, 1839 (forma *rufipennis*)

Peirates stridulus (Fabricius, 1787)

Schidium palinuri Dioli, 1989

Gardena insignis Horváth, 1887

Empicoris rubromaculatus Blackburn, 1889

14.4. CONCLUSIÓ

Les dades obtingudes en la realització d'aquest treball permeten constatar que en els heteròpters del delta del Llobregat hi ha un grup d'espècies —la immensa majoria— que són força comunes i generalistes i que també són presents en bona part del territori català, i que hi ha un altre grup d'espècies amb uns requeriments biològics més específics que es troben estretament lligades als hàbitats de caire palustre i halòfil: *Agramma* (*Agramma*) *atricapillum*, *Agramma* (*Agramma*) *confusum*, *Eurystylus bellevoeyi*, *Schidium palinuri*, *Henestaris halophilus*, *Parapiesma salsolae*, etc. Des del punt de vista naturalístic i ambiental, aquestes darreres són les espècies més vulnerables, atès el seu alt grau d'especialització. Hi ha tàxons amb una àrea de distribució molt reduïda —fins i tot única a escala peninsular—, com és el cas de l'esmentat *Polytoxus siculus*, motiu pel qual és del tot prioritària la protecció de tota aquesta zona deltaica i litoral tan interessant.

Any rere any, les reserves naturals del delta del Llobregat estan experimentant un increment més que considerable de visitants, fet que es pot constatar sobretot els caps de setmana i festius, quan una massiva afluència de persones pot arribar a, literalment, envair la zona. Per intentar revertir aquesta situació, des del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat, es duen a terme actuacions específiques per minimitzar tant com sigui possible el dany a la fauna invertebrada, ja sigui dissenyant itineraris per als visitants, delimitant amb estacques i cordes els marges dels camins, col·locant rètols explicatius, eliminant espècies de la flora allòctona o emprant actuacions de sensibilització dels visitants vers la importància dels invertebrats en l'ecosistema.

Finalment, i veient el considerable interès de les espècies d'heteròpters que s'han trobat, l'autor no té cap dubte que les reserves naturals del delta del Llobregat s'han de continuar protegint i que això s'ha de fer amb tot l'esforç i la implicació possibles, tant des de

l'àmbit polític com social i científic, i sempre amb l'objectiu de salvaguardar la biodiversitat d'aquest espai natural tan singular.

AGRAÏMENTS

En primer lloc, a Jordi Ribes, amic i mestre, al qual la comunitat científica deu en bona part el coneixement que actualment es té de l'heteropterofauna ibèrica, macaronèsica i paleàrtica, per la seva infinita paciència i per la seva valuosa ajuda a l'hora de resoldre un llarg nombre de dubtes sorgits durant la realització d'aquest treball, a més de ser la persona que ha dut a terme la quasi totalitat de les determinacions dels heteròpters que es presenten en aquest treball.

A les tècniques de la Secció d'Artròpodes del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, Glòria Masó i Berta Caballero, per l'ajuda prestada quan es necessitava. A tot el personal del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat, Xavier Santaefemia, Enric de Roa, Sergi Bosch i Maria Fusté, per totes les facilitats rebudes i l'ajuda prestada. A l'amic Cecilio, guarda de la reserva, que va participar d'una manera puntual en alguna prospecció. També a Carles Santaefemia, per acompanyar-me en algunes sortides i per ser l'autor de las fotografies que apareixen en aquest article. A Josep Joaquim Pérez De-Gregorio, Xavier Espadaler i Xavier Roig, per acompanyar-me i fer-me agradables diverses jornades de mostreig. Al personal de l'Arxiu Municipal del Prat de Llobregat, per permetre'm amablement consultar la col·lecció entomològica de Josep Monés que es troba dipositada en aquest centre. A Josep Germain, de la ICHN, per la confiança demostrada a l'hora de realitzar aquest treball. A la Maria Rieradevall i a Miguel Cañedo-Argüelles, del Grup de Recerca FEM (Freshwater Ecology and Management) de la Universitat de Barcelona, per l'aportació de dades i pels bons consells rebuts, els quals han contribuït a la millora d'aquest manuscrit.

Tanmateix, cal fer extensible l'agraïment a totes les persones que indirectament han participat en aquest treball amb la recollida d'heteròpters en el delta del Llobregat. I, per descomptat, a la meua esposa Alicia i als meus fills Nerea i Marcos —futurs entomòlegs— per ajudar-me en tot allò que ha calgut. A tots ells vull expressar la meua més sincera gratitud, ja que sense ells aquesta feina hauria resultat infructuosa.

ADDENDA

Des del lliurament d'aquest article, s'han citat al delta del Llobregat les noves espècies d'heteròpters que es detallen tot seguit.

F. Tingidae Laporte, 1832

Copium teucreei teucreei (Host, 1788)

Hyalochiton komaroffii (Jakovlev, 1880)

F. Nabidae A. Costa, 1853

Nabis rugosus (Linnaeus, 1758)

F. Berytidae Fieber, 1851

Berytinus hirticornis pilipes (Puton, 1875)

F. Lygaeidae Schilling, 1829

Graptostethus servus servus (Fabricius, 1787)

Tempyra biguttula Stål, 1871

F. Coreidae Leach, 1815

Centrocoris spiniger (Fabricius, 1803)

Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910

F. Alydidae Amyot *et* Serville, 1843

Micrelytra fossularum (Rossi, 1790)

F. Rhopalidae Amyot *et* Serville, 1843

Myrmus miriformis (Fallén, 1807)

F. Cydnidae Billberg, 1820

Legnotus limbosus (Geoffroy, 1785)

F. Pentatomidae Leach, 1815

Chroantha ornatura (Herrich-Schaeffer, 1842)

Sciocoris macrocephalus Fieber, 1851

BIBLIOGRAFIA

ALONSO, M.; CAMBRA, J.; GIL, M.; GONZÁLEZ, G.; JUAME, D.; PINO, J.; REAL, M.; RICO, E.; SALÓ, E.; VILASECA, J. (2001). *Estudio del impacto sobre los organismos acuáticos de las obras de ampliación del aeropuerto de Barcelona*. Barcelona: AENA. 194 p.

BAENA, M.; COELLO, P. (2012). «*Dicrancephalus pallidus* (Signoret, 1897), nueva especie para la Península Ibérica y Europa continental (Heteroptera: Stenocephalidae)». *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, núm. 50, p. 435-438.

CAÑEDO-ARGÜELLES, M. (2009). *Ecology of macroinvertebrate communities in transitional waters: Influence of the environment, response to disturbance and successional processes*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona. 226 p.

CAÑEDO-ARGÜELLES, M.; RIERADEVALL, M. (2011). «Early succession of the macroinvertebrate community in a shallow lake: response to changes in the habitat condition». *Limnologica*, vol. 41, núm. 363-370.

CASASECA, B. (2003). «Contribución al conocimiento de los Heterópteros Ibéricos: Míridos de la cuenca del Duero (España)». *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, núm. 32, p. 139-155.

CODINA, A. (1915). «Más hemípteros de Cataluña». *Boletín de la Sociedad Aragonesa de Ciencias Naturales*, núm. 14, p. 212-216.

COSTAS, M.; VÁZQUEZ, M. Á. (1991). «Nuevos datos sobre *Lygaeus simulans* Deckert, 1985 (Heteroptera, Lygaeidae) en la Península Ibérica». *Anales de Biología*, núm. 17, p. 23-28.

COSTAS, M.; VÁZQUEZ, M. Á.; LÓPEZ, T.;

- RIBES, J. (2007). «Nuevos datos de distribución en España de tres especies de piesmátidos (Heteroptera: Piesmatidae)». *Heteropterus. Revista de Entomología*, vol. 7, núm. 1, p. 127-130.
- CUNÍ I MARTORELL, M. (1888). «Insectos observados en los alrededores de Barcelona». *Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, núm. 17, p. 133-191.
- GESSÉ, F. (2011). «Heteròpters terrestres (Hemiptera: Heteroptera) de Castelldefels (Barcelona, Catalunya, noreste de la Península Ibérica)». *Heteropterus. Revista de Entomologia*, vol. 11, núm. 2, p. 245-256.
- GESSÉ, F.; GOULA, M. (2003). «Estudi dels heteròpters del Parc Natural del Garraf». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 12, p. 155-165.
- GESSÉ, F.; RIBES, J.; GOULA, M. (2009). «*Belonochilus numenius*, the sycamore seed bug, new record for the Iberian fauna». *Bulletin of Insectology*, vol. 62, núm. 1, p. 121-123.
- GÓMEZ-MENOR, J. (1955). «Nuevas citas de especies y descripción de algunas nuevas de Piesmidos y Tingidos de España e Islas Canarias». *EOS: Revista Española de Entomología*, vol. 31, p. 247-259.
- GOULA, M. (1984). «Mírids de la muntanya de Montserrat (Heteroptera Miridae)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 3, p. 117-122.
- (1986). *Contribución al estudio de los Hemípteros (Insecta, Heteroptera, familia Miridae)*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona. 1.163 p.
- (1989). «Catàleg dels Miridae (Heteroptera) del massís del Garraf». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 5, p. 67-76.
- GOULA, M.; RIBES, J. (1995). «Lista de especies de los Miridae de Catalunya (Insecta, Heteroptera)». *Boletín de la Asociación Española de Entomología*, vol. 19, núm. 1-2, p. 175-217.
- GOULA, M.; RIBES, J.; SERRA, A. (2010). *Llista dels heteròpters de Catalunya (Insecta, Hemiptera, Heteroptera)*. Versió 1, juny 2010. Barcelona: Universitat de Barcelona. Centre de Recursos de Biodiversitat Animal.
- HEISS, E.; PÉRICART, J. (2007). *Hémiptères Aradidae, Piesmatidae et Dipsocoromorphes euro-méditerranéens*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 509 p. (Faune de France; 91)
- JIMÉNEZ, P. J.; RIBES, E.; RIBES, J.; ROFES, J.; SOLÀ, C. (2003). «Dades preliminars sobre els hemípters terrestres de la Reserva Natural de Sebes i meandre de Flix i el seu entorn, Ribera d'Ebre (Heteroptera)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 12, p. 167-184.
- LAGAR, A. (1982). «Heteròpters aquàtics del Delta del riu Llobregat». *Excursionisme: Butlletí de la Unió Excursionista de Catalunya*, núm. 93, p. 42-43.
- MEZA, M. C. (1984). «Contribución al estudio de los Gerridae de Catalunya». *Miscel·lània Zoològica*, vol. 8, p. 105-109.
- MOULET, P. (1995). *Hémiptères Coreoidea, Pyrrhocoridae et Stenocephalidae euro-méditerranéens*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 336 p. (Faune de France; 81)
- MURILLO, J. (1984). *Contribució a l'estudi de la distribució dels heteròpters aquàtics (Nepomorpha)*. Memòria de llicenciatura. Barcelona: Universitat de Barcelona. 191 p.
- (1985). «Algunes captures d'heteròpters aquàtics efectuades a Catalunya i altres localitats de la resta de la península Ibèrica». *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, núm. 52, p. 139-147.
- MURILLO, J.; RECASENS, L. (1986). «Hábitos alimentarios de *Sigara lateralis* (Heteroptera, Corixidae)». *Miscel·lània Zoològica*, vol. 10, p. 135-140.
- NIESER, N.; MONTES, C. (1984). *Lista faunística y bibliográfica de los heterópteros acuáticos (Nepomorpha i Gerromorpha) de España y Portugal*. Asociación Española de Limnología. 69 p. (Lista de Flora y Fauna de las Aguas Continentales de la Península Ibérica; 1)

- PAGOLA-CARTE, S.; ZABALEGUI, I. (2007). «Nuevos e interesantes registros de Miridae (Hemiptera: Heteroptera) en el País Vasco (norte de la Península Ibérica)». *Heteropterus Revista de Entomología*, vol. 7, núm. 1, p. 33-56.
- PÉRICART, J. (1972). *Hémiptères. Anthocoridae, Cimicidae, Microphysidea de l'Ouest-Paléarctique*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 401 p. (Faune de France; 7)
- (1983). *Hémiptères Tingidae euro-méditerranéens*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 620 p. (Faune de France; 69)
- (1987). *Hémiptères Nabidae d'Europe Occidentale et du Maghreb*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 185 p. (Faune de France; 76)
- (1990). *Hemiptères Saldidae et Leptopodiidae d'Europe Occidentale et du Maghreb*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 238 p. (Faune de France; 77)
- (1999a). *Hémiptères Lygaeidae euro-méditerranéens*. Vol. 1. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 468 p. (Faune de France; 84A)
- (1999b). *Hémiptères Lygaeidae euro-méditerranéens*. Vol. 2. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 453 p. (Faune de France; 84B)
- (1999c). *Hémiptères Lygaeidae euro-méditerranéens*. Vol. 3. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 487 p. (Faune de France; 84C)
- PUTSHKOV, P. V.; MOULET, P. (2009). *Hémiptères Reduviidae d'Europe Occidentale*. París: Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles. 696 p. (Faune de France; 92)
- PUTSHKOV, P. V.; RIBES, J. (1992). «Quelques observations sur les Empicoris d'Espagne, avec la description d'*E. tabellarius* n. sp. (Heteroptera, Reduviidae)». *Bulletin de la Société Entomologique de France*, vol. 97, núm. 3, p. 247-256.
- RIBES, E.; RIBES, J. (2000). «Noves dades d'hemípters per a Catalunya i territoris limítrofs (Heteroptera)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 10, p. 5-29.
- (2001). «Clarícies sobre hemípters de la ciutat de Barcelona i voltants (Heteroptera)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 11, p. 109-128.
- RIBES, J. (1961). «Contribución al estudio de los Reduviidae de Cataluña. I». *Miscelánea Zoológica*, vol. 1, núm. 4, p. 57-73.
- (1962). «Avance al estudio de los reduvidos de Cataluña (Hemípteros Heterópteros)». A: *Actas del Tercer Congreso Internacional de Estudios Pirenaicos, Gerona, 1958*. Saragossa: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto de Estudios Pirenaicos, p. 151-154.
- (1963). «Contribución al estudio de los Reduviidae de Cataluña. II. *Empicoris sorror* (Pt.), nueva especie para la fauna europea». *Miscelánea Zoológica*, vol. 1, núm. 5, p. 45-47.
- (1965a). «Hemípteros de Mallorca». *Publicaciones del Instituto de Biología Aplicada*, vol. 39, p. 71-95.
- (1965b). «Un nuevo *Brachynema* ibérico». *Miscelánea Zoológica*, vol. 2, núm. 1, p. 59-61.
- (1967). «Hemípteros de la zona de Algeciras (Cádiz). I». *Miscelánea Zoológica*, vol. 2, núm. 2, p. 41-46.
- (1968). «Notas sobre aráridos ibéricos (Hem. Heteroptera)». *Graellsia*, vol. 24, p. 137-141.
- (1971). «Hemípteros de la zona de Algeciras (Cádiz). II». *Miscelánea Zoológica*, vol. 3, núm. 1, p. 21-26.
- (1973). «Sobre *Empicoris salinus* (Lindberg) 1932 (Hem. Het. Reduviidae Eme-sinae)». *Miscelánea Zoológica*, vol. 3, núm. 3, p. 33-42.
- (1974a). «Hemípteros de la zona de Algeciras (Cádiz). III». *Miscelánea Zoológica*, vol. 3, núm. 4, p. 11-19.
- (1974b). «Sobre *Piesma rotundata* Horváth, 1906 y formas afines (Hem. Piesmatidae)». *Graellsia*, vol. 27, p. 79-89.

- RIBES, J. (1978a). «Heteròpters nous o interessants per als Països Catalans». *Bulletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, núm. 42, p. 83-88.
- (1978b). «Míridos interesantes de la provincia de Soria (Castilla) (Insecta, Heteroptera)». *Miscel·lània Zoològica*, núm. 4, p. 51-75.
- (1979). «Hemípteros de la zona de Algeciras (Cádiz). IV». *Miscel·lània Zoològica*, núm. 5, p. 69-75.
- (1980a). «Hemípters del nord de Catalunya nous o interessants per la fauna ibèrica». *Miscel·lània Zoològica*, núm. 6, p. 45-56.
- (1980b). «Un insecte nord-americà que ataca els plàtans». *Revista de Girona*, núm. 93, p. 299-301.
- (1981). «Heteròpters d'un biòtop halòfil relicte de la Catalunya continental». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 2, p. 77-86.
- (1984). «Troballes noves o remarcables d'hemípters per a Catalunya». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 3, p. 105-115.
- (1986). «Noves dades sobre heteròpters ibèrics». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 4, p. 156-164.
- (1988). «Heterópteros de la zona de Algeciras (Cádiz). V». *Miscel·lània Zoològica*, vol. 12, núm. 133-145.
- (1990). «Miscel·lània hemipterològica ibèrica (Heteroptera)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 6, p. 19-35.
- (1993). «Mírids interessants de Catalunya i Aragó (Heteroptera Miridae)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 7, p. 13-21.
- (2006). «*Polytoxus siculus* (A. Costa, 1842)». A: VERDÚ, J. R.; GALANTE, E. (ed.). *Libro rojo de los invertebrados de España*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente. Dirección General para la Biodiversidad, p. 199-200.
- RIBES, J.; BLASCO-ZUMETA, J.; RIBES, E. (1997). *Heteroptera de un sabinar de 'Juniperus thurifera' L., en Los Monegros, Zaragoza*. (Monografías Sociedad Entomológica Aragonesa; 2), p. 1-127.
- RIBES, J.; ESCOLÀ, O. (2003). «*Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910, hemípter neàrtic trobat a Catalunya (Heteroptera: Coreidae)». *Resums Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 13, p. 17.
- RIBES, J.; GOULA, M.; PAGOLA-CARTE, S.; GESSÉ, F.; RIBES, E. (2008). «Addicions i correccions al catàleg dels heteròpters de Catalunya (Insecta, Hemiptera, Heteroptera)». *Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL*, núm. 13-14, p. 107-165.
- RIBES, J.; PAGOLA-CARTE, S. (2008). «*Aroca-tus longiceps* Stål, 1872, primera cita para la Península Ibérica (Hemiptera: Heteroptera. Lygaeidae)». *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, núm. 42, p. 353-354.
- (2009). «Clave de identificación de las especies euromediterráneas de *Carpocoris* (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae)». *Heteropterus: Revista de Entomología*, vol. 9, núm. 1, p. 45-48.
- RIBES, J.; PAGOLA-CARTE, S.; ZABALEGUI, I. (2008). «On some Palaeartic *Carpocorini* (Hemiptera: Pentatomidae: Pentatominae)». *Heteropterus: Revista de Entomología*, vol. 8, núm. 2, p. 155-169.
- RIBES, J.; PIÑOL, J.; ESPADALER, X.; CAÑELLAS, N. (2004). «Heterópteros de un cultivo ecológico de cítricos de Tarragona (Cataluña, NE España) (Hemiptera: Heteroptera)». *Orsis*, vol. 19, p. 21-35.
- RIBES, J.; RIBES, E. (2001). «Lista de especies de Heteroptera del Parque de Collserola, Barcelona». *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, núm. 29, p. 69-78.
- (2002). «Míridos del Principado de Andorra no citados en el Catalogue of Palearctic Heteroptera». *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, núm. 31, p. 113-114.
- RIBES, J.; SCHMITZ, G. (1992). «Révision du genre *Brachynema* Mulsant i Rey, 1852 (Heteroptera, Pentatomidae, Pentatominae)». *Bulletin et Annales de la Société*

Royale Belge d'Entomologie, 128, núm. 5-6, p. 105-166.

RIBES, J.; SERRA, A.; GOULA, M. (2004). *Catàleg dels heteròpters de Catalunya (Insecta, Hemiptera, Heteroptera)*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural, Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans.

SÁNCHEZ, A. (1920). «Catàleg dels insectes del Museu pertanyents a l'ordre Hemiptera». *Anuari III. Junta de Ciències Naturals de Barcelona*, p. 225-258.

VALCÁRCEL, J.; PRIETO, F. (2012). «Fragments entomològics. Heteroptera, Pentatomorpha. Dats inèdits de heteròpters: Famílies Alydidae Amyot i Serville, 1843, Coreidae Leach, 1815 y Pyrrhocoridae Amyot i Sereville, 1843 de Catalunya, Espanya (NE de la Península Ibèrica)». *Arquívus Entomològics*, vol. 6, p. 93-95.

VÁZQUEZ, M. Á. (1985). *Revisión de los Coreoidea ibéricos*. Tesi doctoral. Madrid: Universidad Complutense de Madrid. 322 p.

VERDÚ, J. R.; NUMA, C.; GALANTE, E. (2011). «*Polytoxus siculus* (A. Costa, 1842)». A: *Atlas y libro rojo de los invertebrados amenazados de España (especies vulnerables)*. Madrid: Dirección General de Medio Natural y Política Forestal. Ministerio de Medio Ambiente, Medio Rural y Marino, p. 1244-1247.

VIDAL, J. (1949). «Hémiptères de l'Afrique du Nord et des Pays Circum-Méditerranéens». *Mémoires de la Société des Sciences Naturelles du Maroc*, vol. 48, p. 1-216.

WAGNER, E. (1960). «Beitrag zur Heteropteren-Fauna Nordost-Spaniens». *Miscelánea Zoológica*, vol. 1, núm. 3, p. 33-56.

— (1965). «Zur Biologie, Ökologie und Systematik einiger Heteropteren aus Catalonien». *Miscelánea Zoológica*, vol. 2, núm. 1, p. 35-49.

— (1967). «Wanzen oder Heteropteren II. Cimicomorpha». A: *Die Tierwelt Deutschlands und der Angrenzenden Meeresteile*. Vol. 55. Jena: Gustav Fischer, p. 1-179.

ANNEX 1

Catàleg d'espècies

F. Nepidae Latreille, 1802

**Nepa cinerea* Linnaeus, 1758

Antigament molt abundant en aigües tranquil·les i fangoses del Delta (Cuní i Martorell, 1888; Lagar, 1982; Murillo, 1984 i 1985; Sánchez, 1920), també citada a Alonso *et al.* (2001) en canals de la zona de l'aeroport abans de l'ampliació. Exemplars dipositats en la col·lecció MCNB.

**Ranatra (Ranatra) linearis* (Linnaeus, 1758)

Molt rara. Citada una vegada en el Delta: llacuna de la Podrida, 14-V-1979 (Ll. Lucas, *leg.*), Lagar (1982). Espècie molt interessant, que convindria trobar novament i confirmar-ne la presència en el Delta. Cal aclarir que la llacuna de la Podrida ja no existeix.

F. Corixidae Leach, 1815

**Micronecta (Dichaetonecta) scholtzi* (Fieber, 1860)

Ben distribuïda per tot el delta del Llobregat: Ca l'Arana, Cal Tet, Cal Dimoni Gran, Cal Dimoni Petit, Magarola, braç de la Vilada, bassa dels Fartets, bassa del Pi, Reguerons, riu Llobregat. Alonso *et al.* (2001); Cañedo-Argüelles i Rieradevall (dades inèdites).

Corixa affinis Leach, 1817

Element euromediterrani. Rara. Recollits tres exemplars atrets per la llum de les trampes amb centenars d'exemplars de *Paracorixa concinna* (Fieber, 1848) a la pineda del Toro Bravo, Viladecans, 11-VI-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Un exemplar recollit a Cal Nani, 1-III-1980 (À. Lagar, *leg.*); Lagar (1982). Des de llavors no s'havia tornat a citar en el delta del Llobregat. Col·lecció entomològica DF.

**Corixa panzeri* Fieber, 1848

Molt rara. La citació és d'un exemplar recollit en un canal proper a les Filipines, Viladecans, 21-IV-1968 (À. Lagar, *leg.*); Lagar (1982).

***Paracorixa concinna concinna* (Fieber, 1848)

Eurosiberiana. Citada per primera vegada a la península Ibèrica, a Agramunt (Urgell, 330 m), 21-VII-1983; Murillo (1984). Al delta del Llobregat, a Carrabiners-Semàfor, 3/10-XI-2010, 3-VIII-2011, 19-X-2011, 3-VII-2012, 9-X-2012 i a les maresmes del Remolar-Filipines i pineda del Toro Bravo, Viladecans, VI-VII 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Molt abundant, sobretot en petites masses d'aigua i bassals amb poca oxigenació. Molt bona voladora. Van en grans quantitats a la llum de les trampes. Col·lecció entomològica DF.

**Sigara (Halicorixa) selecta* (Fieber, 1848)

Rara. Euromediterrània halòfila. Està citada del far del Llobregat, 22-VIII-1968 (À. Lagar, *leg.*) i del Prat, Carrabiners, 29-VI-1982 (À. Lagar, *leg.*).

**Sigara (Halicorixa) stagnalis stagnalis* (Leach, 1817)

Citada a Cal Nani, 31-I-1981, 8-XI-1981, així com de l'estany de la Podrida, 8-XI-1981 (À. Lagar, *leg.*). Citada també del delta del Llobregat, 21-X-1983, a Murillo (1984 i 1985), Alonso *et al.* (2001) de la Magarola, la Ricarda, la Roberta, riera de Sant Climent, braç de la Vilada, bassa dels Fartets, bassa dels Pollancrens, Reguerons, llacunes de la platja del Prat i d'altres actualment desaparegudes.

**Sigara (Pseudovermicorixa) nigrolineata nigrolineata* (Fieber, 1848)

Molt rara. Citada a Alonso *et al.* (2001), de la Roberta i bassa dels Fartets.

Sigara (Vermicorixa) lateralis (Leach, 1817)

Rara. Carrabiners-Semàfor, 15-VI-2011 (2 ex.), 3-VII-2012 (2 ex.), 9-X-2012 (1 ex.), (Diego Fernández, *leg.*). Espècie que acostuma a preferir aigües tèrboles i eutròfiques. Els exemplars capturats ho van ser a la llum de les trampes. Citada també al Delta (Lagar, 1982; Murillo 1984 i 1985; Murillo i Recasens 1986); Alonso *et al.* (2001) de la riera de Sant Climent, bassa dels Fartets i llacunes desaparegudes actualment. Col·lecció entomològica DF.

F. Ochteridae Kirkaldy, 1906 (1815)

**Ochterus marginatus marginatus* (Latreille, 1804).

De distribució circummediterrània. En l'MCNB s'hi troben dos exemplars etiquetats del far del Llobregat, 15-30-I-1919, (Gros, *leg.*). L'espècie no s'ha tornat a trobar.

F. Naucoridae Leach, 1815

**Naucoris maculatus maculatus* Fabricius, 1798

Espècie de distribució mediterrània. À. Lagar (1982) el considera molt abundant a l'estany de la Podrida, diverses dates, i de Can Tunis, llocs que avui han desaparegut. Alonso *et al.* (2001) citen l'espècie de la Roberta, de la bassa dels Pollancrens i de Reguerons; Cañedo-Argüelles i Rieradevall (dades inèdites), la citen de Cal Tet.

F. Notonectidae Latreille, 1802

**Anisops sardeus sardeus* Herrich-Schaeffer, 1849

El Prat de Llobregat, 30-IX-1948; Can Tunis, 16-VII-1959 i l'estany de la Podrida, oct. 1979 (À. Lagar, *leg.*).

**Anisops debilis perplexa* (Poisson, 1926)

Alonso *et al.* (2001) cita l'espècie d'una llacuna propera a la Roberta.

**Notonecta (Notonecta) glauca glauca* Linnaeus, 1758

Des de Cuní i Martorell (1888) no s'ha tornat a citar al Delta.

***Notonecta (Notonecta) maculata**

Fabricius, 1794

Euromediterrània. El Prat de Llobregat, 30-IX-1956 (À. Lagar, *leg.*). Malgrat tractar-se d'una espècie bastant freqüent, no s'ha tornat a citar d'una manera fidedigna.

***Notonecta (Notonecta) viridis**

Delcourt, 1909

L'única citació de l'espècie al Delta és de Lagar (1982), de l'estany de la Podrida, sense data, indicant la captura de diversos exemplars en estat larvari. Diversos exemplars del gènere **Anisops**, que no s'han pogut determinar a nivell d'espècie, s'han trobat a Ca l'Arana, Cal Dimoni Gran i la Murtra; Cañedo-Argüelles i Rieradevall (dades inèdites).

F. Pleidae Fieber, 1851

***Plea minutissima minutissima** Leach, 1817

Citada del Prat de Llobregat, 14-III-1959, i de Can Tunis, 16-VII-1959 (À. Lagar), com a abundant i comuna. A la col·lecció JM, del Museu Municipal del Prat de Llobregat, n'hi ha un exemplar etiquetat; Delta 5-VIII-1954 (Josep Monés, *leg.*; J. Ribes, *det.*); Alonso *et al.* (2001) la citen de la Roberta i en llacunes de la platja del Prat; Cañedo-Argüelles i Rieradevall (dades inèdites), de Cal Tet. Col·lecció entomològica JM.

***Mesovelia vittigera** (Horváth, 1895).

Recollida al Delta, al Prat de Llobregat, 10-IX-1954, i a Can Tunis, 16-VII-1959 (À. Lagar, *leg.*); Alonso *et al.* (2001), a la bassa dels Fartets.

F. Hydrometridae Billberg, 1820

***Hydrometra stagnorum** (Linnaeus, 1758)

Citada com a «abundant a les vores de les aigües estancades i sota pedres humides», sense data de captura. En

l'MCNB, n'hi ha dos exemplars etiquetats del Remolar (el Prat de Llobregat), 11-1941 i 8-VI-1941 (Francesc Español, *leg.*) i en la col·lecció JM del Prat n'hi ha un exemplar amb l'etiqueta Delta, 14-I-1964 (Josep Monés, *leg.*; Francesc Español, *det.*).

F. Veliidae Brullé, 1836

***Microvelia (Microvelia) pygmaea** (Dufour, 1833).

Element atlanticomediterrani. Citada per Ribes (1986) al Prat de Llobregat, 13-XI-1960 (Jordi Ribes, *leg.*). D'exemplars de la família Veliidae Brullé, 1836, sense determinació taxonòmica, se n'han trobat al Remolar i al braç de la Vilada, Alonso *et al.* (2001), i a la bassa del Pi, Cañedo-Argüelles i Rieradevall (dades inèdites).

F. Gerridae Leach, 1815

***Aquarius cinereus** (Puton, 1869)

M. C. Meza la cita, al seu treball «Contribución al estudio de los Gerridae (Hemiptera) de Cataluña», al Prat de Llobregat a partir d'exemplars recollits el dia 15-IV-1956 (Jordi Ribes, *leg.*). Col·lecció entomològica JR.

***Gerris (Gerris) argentatus** Schummel, 1832

Existeixen citacions antigues d'aquesta espècie de la zona del Delta. Meza (1984) la cita amb exemplars recollits al Prat de Llobregat, X-1948 (F. Español, *leg.*), conservats en l'MCNB. Concretament, en les etiquetes es pot llegir «Farola del Llobregat, X-48» (F. Español, *leg.*), (1 ex.), a més d'un altre exemplar etiquetat al Prat de Llobregat, 17-X-1954 (Ribes, *leg. et det.*), que no apareix al treball de Meza (1984). Lagar (1982) també la cita del Prat, 14-III-1959, i hi afegeix que «no era rar en els canals de reg d'aigües netes»; tanmateix, Alonso *et al.* (2001) la citen de petites llacunes actualment

desaparegudes. Col·lecció entomològica MCNB.

**Gerris (Gerris) gibbifer* Schummel, 1832

Distribució euromediterrània. Citada en el treball de Lagar (1982), però sense dades de captura: «S'observa freqüentment a les aigües estancades».

**Gerris (Gerris) thoracicus* Schummel, 1832

Recol·lectada al Prat de Llobregat, 12-XI-1961 (J. Ribes, *leg.*). Cita que es recull en el treball de Meza (1984). Col·lecció entomològica JR.

F. Saldidae Amyot *et* Serville, 1843

**Pentacora sphacelata* (Uhler, 1877)

Citada del Prat de Llobregat, Ribes (1984a), 5-IX-1961 (J. Ribes, *leg.*). La cita també la recull Péricart (1990) al volum de la «Faune de France», núm. 77. Col·lecció entomològica JR.

F. Tingidae Laporte, 1832.

Cantacader quadricornis (Lepelletier *et* Serville, 1828)

Mediterrània occidental. Camí de València, 20-IV-2010 (1 ex.); Cal Tet, 16-VI-2010 (1 ex.), i Carrabiners-Semàfor, 15-VI-2011 (2 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Tots els exemplars trobats sota pedres i fusta. Citada en Gómez-Menor (1955) al far del Llobregat, sense data de captura. Col·lecció entomològica DF.

***Agramma (Agramma) atricapillum* (Spinola, 1837)

Camí de la Mota, Cal Tet, aguait del Sabogal i canal de la Bunyola, 25-IV-2010, 17-V-2010, 20-IV-2010 (Diego Fernández, *leg.*) i 26-IV-2011, 3-IV-2012 (Diego Fernández, obs. pers.). Sempre s'ha recol·lectat en ambients molt humits, prop de la riba de llacunes o canals de reg, sobre gramínies i joncs (*Juncus acutus*) recol·lectant amb mànega. Apareix

abundantment en aquests biòtops. Col·lecció entomològica DF.

***Agramma (Agramma) confusum* (Puton, 1879)

Aguait del Sabogal, 20-IV-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Un sol exemplar recollit al mateix hàbitat que l'espècie precedent. Possiblement deu ser més comuna del que sembla. És molt probable que passi desapercibuda amb l'espècie anterior, molt més abundant. Col·lecció entomològica DF.

***Corythucha ciliata* (Say, 1832)

Canal de la Bunyola, 3-XII-2012 (Diego Fernández, *leg.*); diversos exemplars trobats en la ritidoma, l'escorça desenganxada típica dels plàtans (*Platanus × hispanicus*). No es descarta que es trobi en altres llocs del Delta a causa de l'abundància de plàtans en la zona. És una espècie neàrtica, originària d'Amèrica del Nord, i que es va trobar per primera vegada a Europa a Pàdua, Itàlia (A. Serdadei, *leg.*), colonitzant des d'aquí gran part del continent. Es detecta per primera vegada a Espanya a partir d'exemplars recollits a Girona, 24-IX-1980 (J. J. Pérez De-Gregorio, *leg.*). Totes aquestes dades queden recollides a Ribes (1980b). Es tracta d'una autèntica plaga dels plàtans. Col·lecció entomològica DF.

***Dictyla echii* (Schrank, 1782).

Holopaleàrtica. Espècie que, malgrat ser freqüent si se cerca en les plantes idònies (de la família de les boraginàcies), no s'havia citat al Delta. Trobada abundantment a la zona del Remolar-Filipines, a Viladecans, V-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Monosteira unicostata (Mulsant *et* Rey, 1852)

Holomediterrània. Comuna. Prop del centre d'informació de les reserves naturals del delta del Llobregat, sobre *Populus alba*, 17-V-2010, al camí de la Mota, 13-IX-2010, sobre *Populus alba*,

i a les maresmes del Remolar-Filipines, a Viladecans, 28-V-2013 (Diego Fernández, *leg.*), igualment sobre *Populus alba*. Citada també per Gómez-Menor (1955) a Sant Boi de Llobregat, sense data ni *legitor*. Col·lecció entomològica DF.

*****Tingis (Tingis) auriculata*** (A. Costa, 1847)

Holomediterrània expansiva. Segons la bibliografia consultada, Péricart (1983), es troba a diferents umbel·líferes. Comuna. Canal de la Bunyola, aguait del Sabogal i Carrabiners-Semàfor, III-IV-VI, 2010, i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Tingis (Tingis) cardui Linnaeus, 1758
Element eurosiberià. A la bibliografia no s'han trobat citacions del delta del Llobregat, tot i que en la col·lecció Josep Monés, del Museu Municipal del Prat de Llobregat, s'hi troba un exemplar etiquetat del Delta, 1-IV-1963 (Josep Monés, *leg.*; Jordi Ribes, *det.*). En aquest estudi, s'ha trobat en les maresmes del Remolar-Filipines, a Viladecans, 25-VI-2013 (1 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Viu sobre plantes del gènere *Carduus*. Col·lecció entomològica JM i DF.

F. Miridae Hahn, 1833

*****Campyloneura virgula*** (Herrich-Schaeffer, 1835)

Element holàrtic. Rara. Trobats tres exemplars, a la zona de Remolar-Filipines, a Viladecans, sobre llentiscle (*Pistacia lentiscus*), 18-VI-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Cyrtopeltis (Cyrtopeltis) geniculata*** Fieber, 1861

Distribució mediterrània. Rara. Sempre lligada a la seva planta nutricia (*Ononis natrix*). Tres exemplars a Ca l'Arana, 20-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Macrolophus melanotoma*** (A. Costa, 1853)

Mediterrània. Molt comuna, sobre *Dittrichia viscosa*. Tota la zona del Delta, IV-V-IX, 2010, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Daraeocoris (Camptobrochis) serenus*** (Douglas et Scott, 1868)

Holomediterrània expansiva. Rara en el Delta. Carrabiners-Semàfor, 3-VIII-2011 (1 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). En anys anteriors a l'estudi també es va recollir aquesta espècie: camí de la Bunyola, 2-XII-2008 (1 ex.) i 8-X-2009 (1 ex.), Cal Tet (Diego Fernández, *leg.*), escombrant la vegetació amb la mànega entomològica. Col·lecció entomològica DF.

Adelphocoris lineolatus (Goeze, 1778)

Espècie de distribució holàrtica. Comuna. Cal Tet, Carrabiners-Semàfor i aguait del Sabogal, V-IX-X, 2009 i 2010 (Diego Fernández, *leg.*). Citada també de la zona per Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, i Goula (1986). Col·lecció entomològica DF.

****Adelphocoris seticornis*** (Fabricius, 1775)

Espècie eurosiberiana. No se n'ha trobat cap citació a la bibliografia consultada, però en la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat s'hi pot trobar un exemplar etiquetat com a Delta, 16-VII-1963 (Josep Monés, *leg.*; Francesc Español, *det.*). Col·lecció entomològica JM.

****Adelphocoris ticinensis*** (Meyer-Dür, 1843)

Element eurosiberià meridional. Rara. Citada per primera vegada a Catalunya al Prat de Llobregat, Delta, 11-VIII-1959 (Jordi Ribes, *leg.*), Ribes (1990). A Pagola-Carte i Zabalegui (2007), es pot llegir un curt comentari sobre aquesta espècie que fa referència a la zona d'estudi. Espècie molt lligada a

- ambients palustres. Col·lecció entomològica JR.
- **Apolygus spinolae* (Meyer-Dür, 1841)
Molt rara al Delta. Wagner (1960) la cita al Prat de Llobregat, 11-VIII-1959.
- ***Capsus ater* (Linnaeus, 1758)
Distribució holàrtica. Rara. Camí de la Mota, 9-VI-2010 (1 ex.); sobre *Mentha suaveolens* i a Carrabiners-Semàfor, 27-IV-2011 (1 ex.), en un prat de gramínies i *Phragmites* sp. (Diego Fernández, leg.). Col·lecció entomològica DF.
- Closterotomus norwegicus*** (Gmelin, 1790)
Espècie de distribució holàrtica. Comuna. S'ha recollit prospectant amb mànega en camps d'herba i gramínies. Camí de València, 19-V-2009 (6 ex.), Cal Tet, 25-V-2010 (1 ex.) i Carrabiners-Semàfor, 8-VI-2010 (1 ex.) (Diego Fernández, leg.). Wagner (1960) cita l'espècie a Sant Boi de Llobregat, 13-VII-1959 (Museu, leg.); també a Goula (1986). Col·lecció entomològica DF.
- ***Closterotomus trivialis* (A. Costa, 1853)
Holomediterrània. Molt comuna a Catalunya, malgrat no ser-ho al Delta. Recollits dos exemplars sobre *Spartium junceum* a Cal Tet, 8-VI-2012 (Diego Fernández, leg.). Col·lecció entomològica DF.
- ***Cyphodema instabilis* (Lucas, 1849)
Holomediterrània. Molt comuna en els ambients idonis. A Jiménez *et al.* (2003) se citen com a plantes hostes *Cistus* sp. i *Helianthemum* sp. Aquí s'ha capturat escombrant la vegetació herbàcia. Camí de València, 2-VI-2010 i 9-VI-2010, i aguait del Sabogal, 3-VIII-2011 (Diego Fernández, leg.). En anys anteriors a aquest estudi (2008 i 2009), també es va recollir freqüentment al delta del Llobregat (Cal Tet). Col·lecció entomològica DF.
- ***Eurystylus bellevoeyi* (Reuter, 1879)
Element erèmic. Espècie molt interessant. Se cita per primera vegada a la península Ibèrica i, a la vegada, a Catalunya, a Deltebre, al Garxal (Baix Ebre), 5-XI-1989 (Jordi Ribes, leg.), 1 ♂ sobre *Thymelaea hirsuta*, Ribes (1990). En les mostres realitzades en aquest estudi, ha resultat ser una espècie abundant a la zona de Carrabiners-Semàfor, X-XI-XII, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, leg.). Cal destacar que el seu període d'activitat, almenys a la zona d'estudi, coincideixi amb els mesos més freds de l'any i, molt probablement, el motiu de la seva raresa és que en aquest període de l'any molts entomòlegs no van al camp a prospectar. En anys anteriors a aquest estudi (2008, 2009, Diego Fernández, leg.) també es va recollir material abundant en les mateixes dates hivernals. Això no exclou que sigui una espècie que cal tenir en compte a l'hora de protegir els espais on viu. Col·lecció entomològica DF.
- ***Liocoris tripustulatus* (Fabricius, 1781)
Distribució eurosiberiana. Molt rara al Delta. Un sol exemplar, passant la mànega per la vegetació, Carrabiners-Semàfor, 25-IX-2010 (Diego Fernández, leg.). Col·lecció entomològica DF.
- Lygus gemellatus gemellatus*** (Herrich-Schaeffer, 1835)
Distribució paleàrtica. Molt rara al Delta. Un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 9-XI-2010 (Diego Fernández, leg.). Citada també a la zona per Wagner (1960), al Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, citació recollida per Goula (1986). Col·lecció entomològica DF.
- ***Lygus maritimus* Wagner, 1949
Element atlanticoeuropeu. Rara al Delta. Prospectant amb la mànega zones herbàcies a la zona de Carrabiners-Semàfor (2 ex.), 20-XI-2010 i 17-XI-2010 (Diego Fernández, leg.). En anys anteriors a aquest estudi, també se'n van recollir dos exemplars a

- Cal Tet, 18-XI-2008 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Lygus pratensis*** (Linnaeus, 1758)
Distribució holopaleàrtica. Molt rara al Delta, amb un únic exemplar recollit a Cal Tet, passant la mànega damunt la vegetació herbàcia, 18-XI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Aquesta espècie té una marcada tendència termòfila.
Col·lecció entomològica DF.
- Lygus rugulipennis*** Poppius, 1911
Holopaleàrtica. Molt rara al Delta. Espècie típica d'ambients ruderals i erms. Se n'ha recollit un únic exemplar a la zona de Carrabiners-Semàfor, prospectant amb mànega la vegetació herbàcia, 20-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Aquesta espècie la cita Wagner (1960) del Prat de Llobregat, XI-1940 (Español, *leg.*) i 11-VIII-1959. Aquestes citacions les recull Goula (1986).
Col·lecció entomològica DF.
- ***Orthops (Orthops) kalmii*** (Linnaeus, 1758)
Espècie holopaleàrtica, comuna al Delta. Camí de la Mota, aguait del Sabogal, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, X-XI-XII, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*), prospectant amb mànega la vegetació amb predomini de gramínies. Recollida també l'espècie en el Delta (2008, 2009).
Col·lecció entomològica DF.
- **Phytocoris (Exophytocoris) minor***
Kirschbaum, 1856
Element mediterrani meridional, lligat als pins (*Pinus* sp.). No se n'han trobat citacions a la bibliografia consultada i l'únic registre de la zona correspon a un exemplar de la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, amb l'etiqueta Delta 7-VIII-1954 (Josep Monés, *leg.*; Francisc Español, *det.*). Col·lecció entomològica JM.
- ***Phytocoris (Ktenocoris) varipes***
Boheman, 1852
Euromediterrània. Rara. Tres exemplars recollits sobre terreny obert amb herbes i gramínies. Carrabiners-Semàfor, 2-IX-2010, 29-IX-2010 i 23-X-2012 (Diego Fernández, *leg.*).
Col·lecció entomològica DF.
- **Phytocoris (Ktenocoris) vittiger*** Reuter, 1896
Molt rara. Element de distribució mediterrània occidental. L'única citació de l'espècie al Delta correspon a la de Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, i que recull Goula (1986).
- ***Phytocoris (Ktenocoris) wagneri***
Kerzhner *et* Schuh, 1998
Comuna. A la zona d'estudi, se n'han recollit diversos exemplars: canal de la Bunyola, 2-VI-2010; Ca l'Arana, 27-VI-2012; Carrabiners-Semàfor, 9-VI-2010 (2 ex.), i Cal Tet, 13-X-2010 (2 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Pinalitus cervinus*** (Herrich-Schaeffer, 1841)
Molt rara al Delta. Un únic exemplar recollit a l'aguait del Sabogal, 30-III-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Aquesta espècie es va citar per primera vegada a la península Ibèrica i l'Europa continental (i, al seu torn, a Catalunya), a partir d'un exemplar ♀, sobre una olivera cultivada a Sant Vicenç de Calders, 1-IX-1960, com a *Pinalitus oleae* (Wagner, 1967). Col·lecció entomològica DF.
- Polymerus (Poeciloscytus) cognatus***
(Fieber, 1858)
Holàrtica. Molt rara al Delta amb un únic exemplar recollit a Carrabiners-Semàfor, 3-VIII-2011 (Diego Fernández, *leg.*), passant la mànega per la vegetació herbàcia. Citada per Wagner (1960) al Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Jiménez *et al.* (2003) la citen sobre salsolàcies. Col·lecció entomològica DF.
- Taylorilygus apicalis*** (Fieber, 1861)
Espècie de distribució cosmopolita de zones càlides. Molt abundant per totes

- les zones del delta del Llobregat, IX-X-XI-XII (Diego Fernández, *leg.*). Citada també per Wagner (1960), al Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Citació recollida per Goula (1986). Col·lecció entomològica DF.
- ***Notostira erratica*** (Linnaeus, 1758).
Paleàrtica. Molt rara a la zona d'estudi. Recol·lectat un únic exemplar prospectant amb mànega a l'aguait del Sabogal, 17-XI-2010 (Diego Fernández, *leg.*).
- ***Pithanus maerkelii*** (Herrich-Schaeffer, 1838)
Distribució europea, introduïda a l'Amèrica del Nord. Comuna, tot i que només s'ha trobat en un lloc del Delta: l'aguait del Sabogal, V-VI, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). La zona on s'han obtingut les citacions de l'espècie correspon a un petit prat amb gramínies i dominat per *Juncus acutus*. Col·lecció entomològica DF.
- Stenodema (Brachystira) calcarata***
(Fallén, 1807)
De distribució paleàrtica. Molt abundant al Delta, sobre gramínies i canyís en zones humides, III-IV-V-VI-IX-X-XI-XII (Diego Fernández, *leg.*). Citada en el treball de Wagner (1960) de la desembocadura del Llobregat, 17-VII-1959, i del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Col·lecció entomològica DF.
- ***Trigonotylus caelestialium*** (Kirkaldy, 1902)
Espècie holàrtica. Comuna, sobretot passant la mànega per petits parterres de gespa amb gramínies baixes. També en vegetació herbàcia: l'aguait del Sabogal, el canal de la Bunyola, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, V-VII-VIII-IX-X, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- **Trigonotylus pulchellus*** (Hahn, 1834)
Element euromediterrani. Rara. Les citacions referents al Delta corresponen a Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, i recollides per Goula (1986).
- ***Pachytomella passerinii*** (A. Costa, 1842)
Espècie mediterrània. Molt comuna al Delta, essent capturada en grans quantitats amb la mànega entomològica, escombrant la vegetació herbàcia i gramínies. Camí de València, camí de la Mota, aguait del Sabogal, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, maresmes del Remolar-Filipines, III-XI-XII (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Strongylocoris cicadifrons*** A. Costa, 1853
Holomediterrània. Molt rara al Delta amb una única captura, sobre *Cistus* sp., camí de la Mota, 6-IV-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Heterotoma planicornis*** (Pallas, 1772)
Molt rara al Delta amb un sol exemplar trobat a la zona del Remolar-Filipines, a Viladecans, 25-VI-2013 (Diego Fernández, *leg.*), volant prop de plantes arbustives de *Lonicera japonica* en flor. Col·lecció entomològica DF.
- ***Orthotylus (Litocoris) stysi*** Kožišková, 1967
Molt rara al Delta amb només un exemplar recollit prospectant amb mànega plantes herbàcies a Cal Tet, a la zona de la pineda, amb dominància de *Cistus* sp., VI-2010. Col·lecció entomològica DF.
- **Orthotylus (Melanotrichus) moncreaffi***
(Douglas et Scott, 1874)
Euromediterrània i halòfila. L'única citació de l'espècie al delta del Llobregat es troba a Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, sobre *Salicornia* sp. Ribes (1981) cita l'espècie sobre *Suaeda pruinosa*.
- **Orthotylus (Melanotrichus) palustris***
Reuter, 1888
Euromediterrània. Idèntic comentari que a l'espècie precedent, també sobre *Salicornia* sp.

**Orthotylus (Melanotrichus) salsolae*

Reuter, 1888

Idèntic comentari que a l'espècie precedent. Sobre *Salsola* sp.

***Pilophorus cinnamopterus*

(Kirschbaum, 1856)

Comuna. Es troba sobre *Pinus* sp. Al Remolar-Filipines, Viladecans, 18-VI-2013 (Diego Fernández, *leg.*), una completa sèrie d'exemplars, adults i larves. Col·lecció entomològica DF.

**Atomoscelis onusta* (Fieber, 1861)

Holomediterrània. Del Delta, només ha estat citada al treball de Wagner (1960) a la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. Citada a la bibliografia sobre *Atriplex halimus*.

Auchenocrepis minutissima (Rambur, 1839)

Mediterrània occidental. Molt comuna colpejant *Tamarix* sp., sobretot en flor, a la zona de les maresmes del Remolar-Filipines, a Viladecans, VI-VII 2013 (Diego Fernández, *leg.*). També citada del Delta per Wagner (1960), a Can Tunis (Barcelona), 3-VII-1914 (Codina, *leg.*), sobre *Tamarix* sp. Ribes (1981) també la cita sobre *Tamarix* sp. Col·lecció entomològica DF.

***Conostethus venustus venustus* (Fieber, 1858)

Holomediterrània. Rara. Només se n'han capturat alguns exemplars a l'aguait del Sabogal, 20-IV-2010 (5 ex.), sobre *Carduus* sp. (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Hadrophyes sulphurella Puton, 1874

Holomediterrània. Citada una sola vegada del delta del Llobregat per Wagner (1960), a la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. Durant la realització d'aquest treball, se n'han trobat vuit exemplars sobre *Salicornia* sp., a les maresmes del Remolar-Filipines, Viladecans, 4-IX-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

**Lepidargyrus ancorifer* (Fieber, 1858)

Euromediterrània. L'única citació de l'espècie al Delta correspon a Wagner (1960), a Sant Boi de Llobregat (Museu, *leg.*).

***Macrotylus (Alloeonycha) atricapillus*

(Scott, 1872)

Holomediterrània. Malgrat ser un heteròpter molt comú a Catalunya, aquí és molt rar, amb molt poques captures, a la zona de Carrabiners-Semàfor, 27-IX-2010 (Diego Fernández, *leg.*), diversos exemplars sobre *Dittrichia viscosa*. Col·lecció entomològica DF.

***Macrotylus (Alloeonycha) paykullii*

(Fallén, 1807)

Euromediterrània. Comuna al Delta, sobre la seva planta hoste *Ononis natrix*. Se'n van recollir alguns exemplars a Cal Tet, 26-V-2011, i a la pineda del Toro Bravo, Viladecans, 2-VII-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

**Megalocoleus molliculus* (Fallén, 1807)

Euromediterrània. Molt rara al Delta, amb una sola citació: Wagner (1960), desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, la mateixa citació que recull en la seva tesi doctoral Goula (1986).

***Tuponia (Chlorotuponia) brevisrostris*

Reuter, 1883

Distribució mediterrània. Rara. Al Delta s'ha trobat a l'aguait del Sabogal, V, 2010 (Diego Fernández, *leg.*). Sempre sobre *Tamarix* sp. Col·lecció entomològica DF.

***Tuponia (Chlorotuponia) hippophaes*

(Fieber, 1861)

Holomediterrània. Espècie comuna al Delta si se cerca sobre *Tamarix* sp. Marge dret del riu, des del mirador de Cal Malet fins a l'estany de Ca l'Arana. A Viladecans, a les maresmes del Remolar-Filipines, també molt abundant sobre *Tamarix* sp., V-VI-VII-X, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Tuponia (Tuponia) mixticolor*** (A. Costa, 1862)

Mediterrània. Comuna sobre *Tamarix* sp. a tot el Delta. V-VI-VII, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Nabidae A. Costa, 1853

*****Prostemma (Prostemma) guttula guttula*** (Fabricius, 1787)

Holomediterrània. Comuna. Els exemplars trobats al Delta eren divagants, corrent per terra, llevat d'un exemplar trobat sota una pedra. Camí de la Mota, 23-III-2010; aguait del Sabogal, 20-IV-2010, i Carrabiners-Semàfor, 8-VI-2010 i 31-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Prostemma (Prostemma) sanguineum*** (Rossi, 1790)

Pontomediterrània. Molt rara, amb un únic exemplar trobat sota una pedra: Carrabiners-Semàfor, 19-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Himacerus (Anaptus) major*** (A. Costa, 1842)

Atlanticomediterrània. Molt rara al Delta. Un únic exemplar recollit prospectant amb mànega la vegetació herbàcia de la pineda de Cal Tet el 7-III-2013. Col·lecció entomològica DF.

*****Himacerus (Aptus) mirmicoides*** (O. Costa, 1834)

Holomediterrània expansiva i mesòfila. Rara. S'ha trobat a la zona de l'aguait del Sabogal, el 30-III-2011 (dos exemplars adults) i el 25-V-2011 (un reduït nombre de larves) (Diego Fernández, *leg.*) prospectant amb mànega la vegetació. Col·lecció entomològica DF.

Nabis (Aspilaspis) viridulus Spinola, 1837

Holomediterrània. Comuna sobre *Tamarix* sp., on depreda homòpters

sobretot del gènere *Jassidae*, Jiménez, P. J. *et al.* (2003). Marge dret del riu des del mirador de Cal Malet fins al de Cal Beitas, 22-VII-2010, 10-VII-2010 i 30-X-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Citada a Cuní i Martorell (1888).

****Nabis (Halonabis) occidentalis*** (Kerzhner, 1963)

Mediterrània occidental. Molt rara. Citada del Delta una sola vegada a Péricart (1987), del Prat de Llobregat, IV-1956 (Ribes, *leg. et coll.*). Col·lecció entomològica JR.

*****Nabis (Nabis) provencalis*** Remane, 1953

Mediterrània occidental. Rara. Dos exemplars trobats prospectant amb mànega la vegetació, a Carrabiners-Semàfor, 9-III-2011 i 16-III-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Nabis (Nabis) punctatus punctatus (A. Costa, 1847)

Eurosiberiana i mediterrània. Rara. Un exemplar capturat a Carrabiners-Semàfor, 20-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). A Wagner (1960) es recull una citació de l'espècie del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Col·lecció entomològica DF.

Nabis (Nabis) reuterianus Puton, 1880

Mediterrània. Rara. Espècie típica de dunes i del litoral, molt lligada a la fabàcia *Ononis natrix*. Recollits diversos exemplars a la pineda del Toro Bravo, Viladecans, sobre la seva planta nutrícia, adults i larves, 2-VII-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Citada del delta del Llobregat a Péricart (1987), del Prat de Llobregat, 5-I-1956 i 12-XI-1961 (J. Ribes, *coll.*), i de Gavà (sense precisar el lloc), 21-VI-1960 (Remane, *leg.*). En la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, n'hi ha un exemplar etiquetat del Delta, 18-VIII-1954 (Josep Monés, *leg.*; Ribes, *det.*). Col·lecció entomològica JR, JM i DF.

*****Nabis (Tropiconabis) capsiformis***

Germar, 1838

Cosmopolita de regions càlides i temperades. Molt rara al Delta, amb un únic exemplar recollit a Carrabiners-Semàfor, 13-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Anthocoridae Fieber, 1836

*****Anthocoris nemoralis*** (Fabricius, 1794)

Element europeu. Molt comuna al Delta, recollida colpejant petits arbustos de *Pistacia lentiscus*. També prospectant amb mànega la vegetació herbàcia, canal de la Bunyola, pineda de Can Camins i camí de la Mota, III-IV-V, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Anthocoris nemorum*** (Linnaeus, 1761)

Holopaleàrtica. Malgrat ser una espècie molt freqüent a Catalunya, en el Delta només s'ha trobat una vegada: Wagner (1960), al Prat de Llobregat, 8-VIII-1959.

****Orius (Orius) laevigatus laevigatus*** (Fieber, 1860)

Holomediterrània. L'única citació del Delta correspon a Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Gran depredadora de petits invertebrats.

Orius (Orius) niger (Wolff, 1811)

Eurosiberiana. Molt comuna prospectant amb mànega o colpejant la vegetació herbàcia. Al Delta s'ha recollit abundantment, colpejant *Salicornia* sp.: camí de València, canal de la Bunyola, camí de la Mota, aguait del Sabogal, Cal Tet, Ca l'Arana i Carrabiners-Semàfor, pràcticament tot l'any exceptuant els mesos estivals, I-II-III-IV-V-X-XI-XII, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Cardiastethus fasciventris***

(Garbiglietti, 1869)

Molt rara al Delta, amb una sola captura a la pineda de Can Camins, 16-III-2012, sobre *Rhamnus alaternus*. Col·lecció entomològica DF.

****Cardiastethus nazareus*** (Reuter, 1884)

Holomediterrània. Molt rara al Delta. Citada a la «Faune de France», Péricart (1972).

*****Duforiellus ater*** (Dufour, 1833)

Holàrtica. Rara al Delta. És una espècie corticícola. Recollits dos exemplars sota l'escorça de *Platanus × hispanica*, al canal de la Bunyola, 22-VII-2010 i 22-I-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Reduviidae Latreille, 1807

*****Gardena insignis*** Horváth, 1887

La distribució d'aquesta espècie no està ben definida, probablement mediterrània o del sud d'Europa (Putshkov i Moulet, 2009). Molt rara. Tàxon molt interessant amb poques citacions a la península Ibèrica, totes de Catalunya i Balears (Valldoreix, Gavà i Mallorca). Al Delta, se n'ha recollit un exemplar sobre vegetació herbàcia amb gramínies altes i denses, en una zona humida: Carrabiners-Semàfor, 13-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Schidium palinuri Dioli, 1989

Mediterrània occidental. Rara. Espècie molt interessant, amb poques citacions ibèriques (Viladecans, el Prat de Llobregat, Castelldefels i València). La citació del Prat de Llobregat, que apareix a Ribes (1961) com a *Metapterus linearis*, és una errada de determinació, tal com indica el mateix autor (E. Ribes *et al.*, 2000), i en realitat correspon a l'espècie que aquí se cita. En el període d'estudi, se n'han recollit tres exemplars, al camí de la Mota, sobre *Juncus acutus*, 29-VI-2011 (2 ex.) i 3-VIII-2011 (1 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Empicoris rubromaculatus (Blackburn, 1889)

Pantropical. Molt rara. Espècie molt interessant. Poques citacions

- espanyoles. Està citada del Prat de Llobregat, 18-X-1962 (H. H. Weber, *leg.*; Ribes *coll.*). En aquest estudi se'n van recollir dos exemplars atrets per la llum de les trampes: canal de la Bunyola, 12-X-2011, i Carrabiners-Semàfor, 2-X-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ****Empicoris salinus*** (Lindberg, 1932)
Euromediterrània. Molt rara. En el Delta, l'única citació correspon a un exemplar capturat al Prat de Llobregat, 18-X-1962 (Jordi Ribes, *leg. et coll.*). Col·lecció entomològica JR.
- ****Peirates hybridus*** (Scopoli, 1763)
Turanomediterrània. Rara. Citada del Delta a Ribes (1961): el Prat de Llobregat, XI-1941 (Francesc Español, *leg.*), Sant Boi de Llobregat, XI-1934 (Francesc Español, *leg.*). Col·lecció entomològica JR.
- Peirates strepitans*** Rambur, 1839
Holomediterrània. Molt comuna i amb diverses citacions del Delta: el Prat de Llobregat, 15-III-1955 (Altamira, *leg.*), 13-XI-1955 (À. Lagar, *leg.*), 13-XI-1955, 18-VIII-1956 i 13-XI-1960 (Freixa, *leg.*); desembocadura del Llobregat, XI-1932 (Francesc Español, *leg.*). En el Delta s'hi troben les dues formes descrites, la nominal i la *rufipennis*, essent aquesta darrera una mica més abundant. Camí de València, Carrabiners-Semàfor, II-IX-X-XI (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- *****Peirates stridulus*** (Fabricius, 1787)
Mediterrània occidental. Molt comuna a Catalunya. Diverses dates a tot el Delta, III-IV-IX-X-XI (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ****Reduvius personatus*** (Linnaeus, 1758)
Cosmopolita i antròpica. Molt rara al Delta. Tot i que no s'han trobat registres de l'espècie en la bibliografia consultada de la zona del Delta, a la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, n'hi ha un exemplar etiquetat del Delta, sense data de captura (Josep Monés, *leg.*, Francesc Español, *det.*). Col·lecció entomològica JM.
- *****Polytoxus sanguineus*** (A. Costa, 1842)
Mediterrània occidental. Molt rara. Espècie molt interessant. Citada per primera vegada a Catalunya als aiguamolls de la gola del Ter, Torroella de Montgrí, (Baix Empordà), 10-VI-1989 (J. J. Pérez De-Gregorio, *leg.*; Ribes, *det. et coll.*). En el present estudi se n'han recollit quatre exemplars, a Carrabiners-Semàfor, IX-X, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica JR i DF.
- Polytoxus siculus*** (A. Costa, 1842)
Mediterrània, sud d'Europa. Molt rara. Espècie molt interessant. El primer exemplar de l'espècie a la península Ibèrica es va recollir el dia 3-IV-1960 (J. Ribes, *leg.*) a la platja del Prat, sobre la planta *Thymelaea hirsuta*. Fins a la realització d'aquest estudi no s'havia tornat a trobar, motiu pel qual es pensava que es podia haver extingit. Sortosament, no ha estat així, com queda demostrat amb la captura de tres nous exemplars en anys successius: 13-X-2010, 3-VIII-2011 i 9-X-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Aquestes citacions del delta del Llobregat, i més concretament del Prat del Llobregat, són les úniques de tota la península Ibèrica, motiu pel qual des d'aquest article s'insisteix en la necessària i prioritària presa de mesures per a salvaguardar, encara més si cal, aquesta zona, única amb una fauna invertebrada envejable. Un exemplar es va recollir prospectant amb mànega gramínies i els altres dos van anar a la llum de les trampes. Col·lecció entomològica JR i DF.
- Oncocephalus pilicornis*** Reuter, 1882
Holomediterrània. Comuna. Sobretot en fase larvària sobre gramínies i vegetació baixa. Citada a Ribes (1961),

- on es llegeix «especialment freqüent en la plana del Llobregat»: el Prat de Llobregat, 17-X-1954 (Jordi Ribes, *leg.*); el far del Llobregat, VII-2010 (Museu); el Prat de Llobregat, VII-1955 (Altamira, *leg.*); Carrabiners-Semàfor, VI-2010 (tres exemplars adults), II-IX-X, 2010 i, 2011, (exemplars larvaris); Remolar-Filipines, Viladecans, VI-VII-2013 (quatre exemplars adults), tots recollits de nit, corrent per terra (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Sastrapada baerensprungi** (Stål, 1859)
Circummediterrània. Ha resultat ser una espècie freqüent en l'àrea d'estudi. Citada a Ribes (1961), el Prat de Llobregat, 12-19-II-1961 (Jordi Ribes, *leg.*). Passant la mànega per la vegetació herbàcia i joncs, Carrabiners-Semàfor, Remolar-Filipines, Viladecans, IV-V-VI-IX-XI, 2010, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica JR i DF.
- Coranus (Coranus) griseus** (Rossi, 1790)
Turanomediterrània. Molt comuna, es troba per tot el Delta, III-IV-V-VII (Diego Fernández, *leg.*). En la bibliografia, la trobem citada al Delta a Sánchez (1920), desembocadura del Llobregat, el far del Llobregat, i a Wagner (1960), desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. Col·lecció entomològica DF.
- **Coranus (Coranus) kerzhneri** P. V. Putshkov, 1982
Mediterrània. Rara. Espècie molt interessant. Dos exemplars recollits a Carrabiners-Semàfor, 3-VIII-2010 i 15-VI-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- **Coranus (Coranus) niger** (Rambur, 1840)
Holomediterrània. Molt rara. Espècie molt interessant. Se cita per primera vegada de Catalunya a Cubelles (Garraf), 23-IV-1972 (Jordi Ribes, *leg.*). Del Delta només se n'ha recollit un únic exemplar: Carrabiners-Semàfor, 30-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- **Coranus (Coranus) pericarti** P. V. Putshkov, 1994
Es distribueix per l'oest de la Mediterrània. Al Delta ha resultat ser el Reduviidae més freqüent. Quasi sempre s'ha trobat prospectant amb mànega gramínies i plantes molt baixes, especialment *Plantago crassifolia* i *Plantago coronopus*: Carrabiners-Semàfor, aguait del Sabogal, VI-IX-X, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- *Coranus (Coranus) subapterus** (De Geer, 1773)
Amb una distribució no prou definida, es reparteix per tot Europa. Molt rara. A Ribes (1961) apareixen diverses citacions antigues de la zona del Delta, desembocadura del Llobregat, 3-VI-1914 (Codina) i 9-X-1940 (Español); el Prat de Llobregat, 13-XI-1960 (sense *legitor*), i Can Tunis, 5-XII-1954, 27-IX-1959 i 13-VI-1959 (Solé).
- **Rhynocoris (Rhynocoris) cuspidatus** Ribaut, 1921
Holomediterrània. És una espècie molt comuna per la zona xeròfila mediterrània de Catalunya, tot i ser rara al Delta. Carrabiners-Semàfor, 16-VI-2012, pineda del Toro Bravo, Viladecans, 2-VII-2013, ofegat en una petita bassa (Diego Fernández, *leg.*). També l'ha observat Xavier Santaefemí, 27-V-2011 (X. Santaefemí. obs. per.), i ha estat fotografiada per Carlos Santaefemí, 4-VI-2011. Col·lecció entomològica DF.
- *Rhynocoris (Rhynocoris) erythropus** (Linnaeus, 1767)
Holomediterrània. No se n'han trobat registres en la bibliografia d'aquesta espècie en el Delta, però en la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat n'hi ha un exemplar

etiquetat del Prat de Llobregat, 13-VIII-1963 (Josep Monés, *leg.*; J. Ribes, *det.*). Col·lecció entomològica JM.

F. Aradidae Brullé, 1836

**Aradus cinnamomeus* Panzer, 1806
Holàrtica d'àmplia dispersió, Ribes (1968). És una espècie corticícola. L'única citació de l'espècie al Delta, el Prat de Llobregat, correspon a un exemplar que es troba dipositat a la col·lecció entomològica de l'MCNB.

F. Piesmatidae Amyot *et* Serville, 1843

**Parapiesma quadratum* (Fieber, 1844)
Eurosiberiana. Espècie típicament halòfila. Pel que fa al Delta, hi ha una única citació: Wagner (1960), desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959.

**Parapiesma salsolae* (Becker, 1867)
Eurosiberiana. Espècie que, com la precedent, és típica d'ambients halòfils. Les citacions de l'espècie al Delta corresponen a Wagner (1965), el far del Llobregat, 25-IX-1962, el Prat de Llobregat, 18-X-1962, sobre la planta *Salsola kali*.

F. Lygaeidae Schilling, 1829

***Arocatus roeselii* (Schilling, 1829)
Euromediterrània. No és rara al Delta, en hibernació sota de l'escorça de *Platanus × hispanica*; la seva abundància fluctua en funció dels anys: hi ha anys en els quals se n'observen molts exemplars i d'altres en què és una espècie rara. Canal de la Bunyola, 3-XII-2011, un bon nombre d'exemplars (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

***Lygaeosoma sardeum sardeum*

Spinola, 1837
Euromediterrània. Rara. Dos exemplars de Carrabiners-Semàfor, 7-V-2010 i 9-VI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

***Lygaeus equestris* (Linnaeus, 1758)

Holomediterrània. Molt comuna en les prospeccions amb mànega de diversos ambients herbacis en diferents dates: V-VI-VII-IX-X-XII, 2010, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Spilostethus pandurus (Scopoli, 1763)

Holomediterrània i paleotropical. Molt comuna en tot el territori català, ha resultat ser una espècie rara al Delta. Un únic exemplar al canal de la Bunyola, 1-VIII-2011 (Diego Fernández, *leg.*). A la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, n'hi ha dipositats diversos exemplars de la zona del delta del Llobregat. Sánchez (1920) cita l'espècie del Prat de Llobregat. Col·lecció entomològica DF i JM.

Tropidothorax leucopterus (Goeze, 1778)

Holomediterrània expansiva. Trobat un únic exemplar prospectant amb mànega la vegetació herbàcia a Carrabiners-Semàfor, 9-X-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Malgrat que a la bibliografia no se cita aquesta espècie al delta del Llobregat, en la col·lecció Josep Monés n'hi ha dipositat un exemplar amb l'etiqueta Delta 28-V-1963 (Josep Monés, *leg.*; Francesc Español, *det.*). Col·lecció entomològica DF i JM.

***Nysius cymoides* (Spinola, 1837)

Holomediterrània. Molt rara al Delta, se n'ha capturat un únic exemplar al camí de València, 2-XI-2010 (Diego Fernández, *leg.*).

Nysius ericae ericae (Schilling, 1829)

Espècie de distribució holàrtica, eurosiberiana. Rara. Un exemplar al canal de la Bunyola, 2-XII-2008 (any anterior a aquest estudi) (Diego Fernández, *leg.*). També citada per Wagner (1960) del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Col·lecció entomològica DF.

Nysius graminicola graminicola

(Kolenati, 1845)

Euromediterrània expansiva. Molt comuna a tot el Delta: II-III-VI-VII-VIII-IX-XII, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960) de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, i el Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Col·lecció entomològica DF.

*****Nysius helveticus*** (Harrich-Schaeffer, 1850)

Eurosiberiana. Molt rara. Recentment, se n'ha recollit un cert nombre a la zona de Carrabiners-Semàfor, 2-X-2012, i diversos exemplars més a les maresmes del Remolar-Filipines, 30-VII-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Nysius immunis*** (Walker, 1872)

Circummediterrània. Molt rara. Un únic exemplar al camí de València, 6-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Nysius thymi thymi*** (Wolff, 1804)

Holàrtica. Comuna. Passant la mànega per la vegetació: aguait del Sabogal, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, V-VI-VII-XI, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Orsillus reyi*** Puton, 1871

Molt rara. Mediterrània. Un exemplar adult i una larva, colpejant branques de xiprers (*Cupressus sempervirens*) a la zona de l'antiga estació biològica de les maresmes del Remolar-Filipines, Viladecans, V-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Cymus glandicolor*** Hahn, 1832

Eurosiberiana. Comuna al Delta. Associada a *Juncus* sp. i a plantes de la família Cyperaceae, Péricart (1999a). En aquest estudi sempre s'ha trobat sobre *Juncus acutus*. Cal Tet, IV-V, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Cymus melanocephalus*** Fieber, 1861

Euromediterrània. Comuna. En el mateix tipus d'hàbitat que l'espècie precedent. Cal Tet, V, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Dimorphopterus brachypterus***

(Rambur, 1839)

Mediterrània disjunta. Zones halòfiles. En el Delta ha estat citada en el treball de Wagner (1965), del far del Llobregat, 25-IX-1962 i 2-X-1962.

*****Ischnodemus quadratus*** Fieber, 1837

Holomediterrània atlàntica. Comuna en el Delta, prop d'herbassars de zones humides. Passant la mànega per la vegetació herbàcia i gramínies, III-IV, 2010, 2011 i 2013, camí de València, aguait del Sabogal i Remolar-Filipines (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Henestaris halophilus*** (Burmeister, 1835)

Holomediterrània expansiva. Molt rara. Només s'ha citat al delta del Llobregat en el catàleg dels insectes del Museu: Sánchez (1920), del far del Llobregat.

****Henestaris irroratus*** Horváth, 1892

Mediterrània occidental. Citada al Delta a partir d'exemplars recollits en el Prat de Llobregat, XI-1941 (Español, *leg.*).

Henestaris laticeps laticeps (Curtis, 1836)

Holomediterrània expansiva. Molt comuna per tot el Delta, essent especialment abundant prop de la platja, Cal Tet, aguait del Sabogal, Carrabiners-Semàfor i Remolar-Filipines, IV-V-VI-VIII-X, 2010, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Citada també per Wagner (1960) de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. Col·lecció entomològica DF.

****Geocoris (Geocoris) lineola lineola***

(Rambur, 1839)

Holomediterrània. Les citacions del Delta corresponen a Sánchez (1920) i

- Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959.
- ***Geocoris (Geocoris) megacephalus*** (Rossi, 1790)
Holomediterrània. Molt rara al Delta amb una única captura: Carrabiners-Semàfor, 16-VIII-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Geocoris (Piocoris) erythrocephalus*** (Lepeletier *et* Serville, 1825)
Molt rara. Malgrat ser una espècie comuna en zones de la perifèria del Delta (Garraf, Collserola, Begues, etc.), no s'havia citat al Delta fins a la realització d'aquest estudi. Capturats dos exemplars sobre *Cistus* sp.: maresmes del Remolar-Filipines, Viladecans, 21-V-2013 i 30-VII-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Artheneis foveolata*** Spinola, 1837
Holomediterrània. Molt rara al Delta amb un únic exemplar recollit colpejant *Tamarix* sp.: aguait del Sabogal, 7-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Heterogaster artemisiae*** Schilling, 1829
Holomediterrània. Rara. Dos exemplars a Cal Tet, 3-VI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Macroplox fasciata fasciata*** (Herrich-Schaeffer, 1835)
Holomediterrània expansiva. Comuna en el Delta colpejant *Cistus* sp., se n'ha recollit un limitat nombre d'exemplars al camí de la Mota, 16-VIII-2011, i Cal Tet, 27-IV-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Macropternella bicolor conica*** (Rey, 1888)
Mediterrània occidental. Rara al Delta, sobre dunes litorals. En aquest estudi se n'han obtingut quatre exemplars, a Cal Tet, 23-VIII-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Citada també per Wagner (1965), el far del Llobregat, 25-IX-1962 i 2-X-1962. Col·lecció entomològica DF.
- Macropternella convexa*** (Fieber, 1837)
Mediterrània occidental, tot i que la seva distribució és poc coneguda. Sabulícola. Rara al Delta. Espècie citada per primera vegada a Catalunya a partir d'un exemplar recollit a la platja de Rifà, Mont-roig (Baix Camp), 31-III-1983 (Eva Ribes, *leg.*). Un únic exemplar localitzat a la platja del Prat de Llobregat, dins el límit de la zona protegida de la reserva, 12-VI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960). Col·lecció entomològica DF.
- ***Metopoplax ditomoides*** (A. Costa, 1847)
Mediterrània occidental. Molt rara al Delta amb un únic exemplar recollit prospectant amb mànega l'estrat herbaci: camí de València, 20-IV-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Oxycarenum (Oxycarenum) lavaterae*** (Fabricius, 1787).
Mediterrània occidental. Molt comuna al Delta. Sol aparèixer en grans quantitats, especialment sobre *Malva sylvestris*, III-V-VII-XI-XII (Diego Fernández, *leg.*). Citada en la bibliografia del delta del Llobregat per Sánchez (1920) i Wagner (1960): el Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Col·lecció entomològica DF.
- ***Eremocoris fenestratus*** (Herrich-Schaeffer, 1839)
Euromediterrània-turànica. Espècie comuna i ben repartida per Catalunya, tot i ser molt rara al Delta. Un únic exemplar recollit a les maresmes del Remolar-Filipines, Viladecans, colpejant branques de xiprer (*Cupressus sempervirens*), 30-VII-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Scolopostethus decoratus*** (Hahn, 1833)
Euromediterrània. Rara al Delta amb

- poques captures. Carrabiners-Semàfor, 19-III-2010 (2 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960), del far del Llobregat, III-1941 (Español, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ****Scolopostethus pictus*** (Schilling, 1829)
Euroiberiana. Molt rara al Delta amb una única citació per Wagner (1960): el far del Llobregat, X-1951 (Español, *leg.*).
- *****Aphanus rolandri*** (Linnaeus, 1758)
Mediterrània. Molt rara, un exemplar corrent per terra: Ca l'Arana, 30-III-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- *****Emblethis duplicatus*** Seidenstücker, 1963
Holomediterrània. Comuna. Espècie terrícola. Es poden trobar adults junt a formes larvàries corrent per terra. Camí de la Bunyola, VII, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ****Emblethis griseus*** (Wolff, 1802)
Turanicoeuromediterrània. Només citada del Delta per Wagner (1960), de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959; el Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, i el far del Llobregat, XI-1949 (Español, *leg.*).
- ****Pionosomus varius*** (Wolff, 1804).
Molt rara. Citada únicament per Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959.
- ****Lamprodema maura*** (Fabricius, 1803)
Holomediterrània-turànica. Rara. Citada per Wagner (1960) de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, i el Prat de Llobregat, 11-VIII-1959 i 20-XI-1941 (Español, *leg.*).
- ****Pachybrachius fracticolis*** (Schilling, 1829)
Molt rara. A Péricart (1999c) n'hi ha una citació, sense que se'n concreti la localitat ni la data, del Llobregat (Ribes, *leg.*).
- *****Paraparomius leptopoides*** (Baerensprung, 1859)
Holomediterrània. Comuna. Tres exemplars recollits en el present estudi: aguait del Sabogal, 4-III-2010 i 3-VIII-2011, i Cal Tet, 8-VI-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- *****Paromius gracilis*** (Rambur, 1839)
Rara. Espècie molt lligada a la gramínia *Hyparrhenia hirta*. Al Delta només s'ha trobat a la zona del Remolar-Filipines i riera de Sant Climent, Viladecans, 7-V-2013 (Diego Fernández, *leg.*), tot i que no es descarta que es pugui trobar en altres zones, ja que aquesta gramínia no és rara. Col·lecció entomològica DF.
- *****Remaudiereana annulipes*** (Baerensprung, 1859)
Erèmica i paleotropical. Molt rara al Delta i sempre en ambients halòfils; Carrabiners-Semàfor, 23-II-2011 i 2-III-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- *****Beosus maritimus*** (Scopoli, 1763)
Holomediterrània expansiva. Comuna. Només s'ha trobat a Carrabiners-Semàfor, VI, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- *****Peritrechus gracilicornis*** Puton, 1877
Holomediterrània expansiva. Comuna prospectant amb mànega la vegetació herbàcia, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, V-VI, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ****Peritrechus meridionalis*** Puton, 1877
Turanicopontomediterrània. Rara. Les citacions conegudes del delta del Llobregat corresponen a Wagner (1960): el far del Llobregat, XI-1946 (Español, *leg.*), i el Prat, Remolar, VI-1941 (Español, *leg.*).
- ****Xantochilus quadratus*** (Fabricius, 1798)
Turanicoeuromediterrània. Molt rara. Una única citació a Wagner (1960), del far del Llobregat, IX-1946 (Español, *leg.*).

***Xantochilus saturnius* (Rossi, 1790)
Holomediterrània. Molt rara. Un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 3-VIII-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

***Hyalochilus ovatulus* (A. Costa, 1853)
Holomediterrània. Rara. S'ha trobat a Cal Tet, 25-V-2010 (2 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Ribes (2001) cita *Parietaria* sp. com a planta hoste. Col·lecció entomològica DF.

**Lasiosomus enervis* (Herrich-Schaeffer, 1835)
Europa occidental. Molt rara. Citada per Wagner (1960) del Remolar, el Prat de Llobregat (Español, *leg.*).

***Stylocoris fuliginus* (Geoffroy, 1785)
Euromediterrània. Rara. Dos exemplars a Cal Tet, 4-III-2010 i, 17-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

***Stylocoris sabulosus* (Schilling, 1829)
Holàrtica. Rara. Dos exemplars a Cal Tet, 13-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Pyrrhocoridae Amyot *et* Serville, 1843

Pyrrhocoris apterus (Linnaeus, 1758)
Holomediterrània expansiva antropòfila. Molt abundant a tot el Delta. Presència d'adults i de formes larvàries quasi tot l'any. Concentracions altíssimes sota de troncs o pedres, així com en els murs antics de l'edifici de Carrabiners i, també, del Semàfor. Citada per Wagner (1960): desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, i el Prat de Llobregat, 8-VIII-1959. Col·lecció entomològica DF i JM.

F. Stenocephalidae Latreille, 1825

Dicranocephalus agilis (Scopoli, 1763)
Euromediterrània expansiva. Rara. Trobats dos exemplars durant aquest treball a Carrabiners-Semàfor, 20-IV-2010 i 12-VI-2010, sobre *Euphorbia* sp. (Diego Fernández, *leg.*). També citada al treball de Wagner (1960), a la

desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. Col·lecció entomològica DF.

***Dicranocephalus albipes* (Fabricius, 1781)

Euromediterrània. Més comuna que l'espècie anterior. Sempre recol·lectada sobre *Euphorbia* sp. a Carrabiners-Semàfor, II-IV-VI-VIII, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

**Dicranocephalus marginicollis* (Puton, 1881)

Mediterrània occidental. Citada del Delta per Sánchez (1920), a Montjuïc.

F. Coreidae Leach, 1815.

***Centrocoris variegatus* Kolenati, 1845
Holomediterrània expansiva. Comuna. Aguait del Sabogal, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, V-VI, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

Coreus marginatus (Linnaeus, 1758)
Holopaleàrtica. Comuna. Abundant sobre *Malva* sp.: camí de València, Cal Tet, canal de la Bunyola i Carrabiners-Semàfor, V-VI-VII, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

**Enoplops scapha* (Fabricius, 1803)
Mediterrània occidental. Molt rara, l'única citació del Delta és de Sánchez (1920), a Montjuïc.

Phyllomorpha laciniata (Villers, 1789)
Holomediterrània. Molt comuna al Delta en ambients costaners, trobant-se en la planta *Paronychia argentea* (obs. pers.), Jiménez *et al.* (2003). Els adults mantenen els ous adossats al cos, entre les espines dorsals, com a protecció. Se n'han recollit exemplars a la platja del Prat de Llobregat i a l'edifici de Carrabiners, II-VII-X-XI, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960), de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, i el Prat de Llobregat, 11-VIII-1959; també per Vázquez

- (1985), de la platja del Prat de Llobregat. A la col·lecció entomològica de Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, hi ha una bona sèrie d'exemplars d'aquesta espècie de la zona del Prat de Llobregat. Col·lecció entomològica DF i JM.
- **Bathysolen nubilus*** (Fallén, 1807)
Molt rara al Delta. Citada del far del Llobregat i del Prat de Llobregat, Vázquez (1985).
- ***Ceraleptus gracilicornis*** (Herrich-Schaeffer, 1835)
Holomediterrània. De les tres espècies de *Ceraleptus* del Delta, aquesta és la més freqüent. S'ha recollit a Cal Tet, 27-IV-2011, i a Carrabiners-Semàfor, sobre la planta al·lòctona *Lonicera japonica*, 19-V-2010 i 15-VI-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Com a dada curiosa, cal esmentar que les tres espècies de *Ceraleptus* que habiten a Catalunya es van recollir al Delta precisament al mateix lloc i a les mateixes plantes. Col·lecció entomològica DF.
- ***Ceraleptus lividus*** Stein, 1858
Element europeu. Molt rara al Delta. Un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 27-IV-2011, sobre *Lonicera japonica* (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Ceraleptus obtusus*** (Brullé, 1839)
Holomediterrània. Molt rara. Un exemplar a Carrabiners-Semàfor, 27-IV-2011, sobre *Lonicera japonica* (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- **Coriomeris hirticornis*** (Fabricius, 1794)
Holomediterrània expansiva. Molt rara. No s'han trobat citacions de l'espècie al Delta a la bibliografia, tot i que a la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, se n'hi troba un exemplar del Delta (Josep Monés, *leg.*; Francesc Español, *det.*). Col·lecció entomològica JM.
- ***Strobilotoma typhaecornis*** (Fabricius, 1803)
Holomediterrània. Comuna. Al Delta ha estat localitzat al canal de la Bunyola, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, 7-V-2010, 10-V-2010 i 25-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- F. Alydidae Amyot *et* Serville, 1843
- ***Camptopus lateralis*** (Germar, 1817)
Holomediterrània expansiva. Comuna. Sempre localitzada a Carrabiners-Semàfor, però es deu trobar a altres zones del Delta: 2-VI-2010 (sèrie) i 27-VI-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- F. Rhopalidae Amyot *et* Serville, 1843
- ***Stictopleurus pictus*** (Fieber, 1861)
Holomediterrània. Molt rara. Un únic exemplar a Ca l'Arana, 16-VI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Stictopleurus punctatonervosus*** (Goeze, 1778)
Holopaleàrtica. Malgrat ser una espècie molt abundant a tot el territori català, és molt rara al Delta, amb un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 9-XI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Brachycarenum tigrinus*** (Schilling, 1829)
Paleàrtica, d'àmplia distribució per la regió holàrtica. Comuna. Es troba ben repartida per tot el Delta. Col·lecció entomològica DF.
- **Corizus hyoscyami*** (Linnaeus, 1758)
Espècie de distribució paleàrtica. Molt rara. Al Delta, només ha estat recollida per Sánchez (1920).
- Liorhyssus hyalinus*** (Fabricius, 1794)
Cosmopolita de regions càlides. Comuna i ben repartida per tot el Delta. Citada de la zona per Wagner (1960) del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, citació recollida per Vázquez

(1985) a la seva tesi doctoral. Col·lecció entomològica DF.

*****Rhopalus (Aeschyntelus) maculatus*** (Fieber, 1837)

Eurosiberiana. Molt rara al Delta amb un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 29-VII-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Rhopalus (Rhopalus) lepidus*** Fieber, 1861

Holomediterrània. Molt rara, amb una única citació de l'espècie, recollida per Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959.

*****Rhopalus (Rhopalus) parumpunctatus*** (Schilling, 1829)

Eurosiberiana. Molt rara. Un únic exemplar de l'aguait del Sabogal, 9-VI-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Rhopalus (Rhopalus) rufus*** (Schilling, 1829)

Holomediterrània. Molt rara al Delta, amb un únic exemplar recollit al canal de la Bunyola, 23-VIII-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Rhopalus (Rhopalus) subrufus*** (Gmelin, 1790)

Cosmopolita. Al Delta no és gaire comuna. Carrabiners-Semàfor, VIII-2010, 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Cydnidae Billberg, 1820

Cydnus aterrimus (Foster, 1771)

Cosmopolita. Comuna. Camí de València, canal de la Bunyola i Carrabiners-Semàfor, V-VI-2010, i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960), a la desembocadura del Llobregat (15-VII-1959), i al catàleg de les col·leccions d'insectes del Museu, Sánchez (1920). Col·lecció entomològica DF i JM.

****Byrsinus albipennis*** (A. Costa, 1853)
Distribució mediterrània. Comuna.

Citada del Delta, a Wagner (1965), del far del Llobregat, 2-X-1962, i del Prat de Llobregat, 18-X-1962. Més recentment, ha estat citada per Ribes *et al.* (2008), del Prat de Llobregat, la Magarola, 25-VIII-2004 (J. J. Pérez De-Gregorio i Jordi Ribes, *leg.*). En la col·lecció de l'MCNB, hi ha dipositats exemplars d'aquesta espècie de la zona del Delta, el far del Llobregat, X-XI-1940 i XI-1941 (3 ex.) (Francesc Español, *leg.*), el Prat de Llobregat (dunes), 15-IV-1960 (Francesc Español, *leg.*; Ribes, *det.*). Col·lecció entomològica JR i MCNB.

****Byrsinus flavicornis*** (Fabricius, 1794)

Holomediterrània. Comuna. Citada del far del Llobregat a Sánchez (1920). Al Museu (MCNB), n'hi ha una bona sèrie d'exemplars del delta del Llobregat, el Remolar, el Prat de Llobregat (Francesc Español, *leg.*), sense data (5 ex.), el far del Llobregat, 10-X-1940 (3 ex.) i X-XI-1940 (5 ex.) (Francesc Español, *leg.*), el Remolar, el Prat de Llobregat, 8-VI-1941 (4 ex.) i 20-III-1948 (2 ex.) (Francesc Español, *leg.*). Col·lecció entomològica (MCNB).

****Byrsinus pilosulus*** (Klug, 1845)

Comuna. Citada en la bibliografia a Wagner (1960), de la desembocadura del Llobregat, 14-VII-1959. Al Museu (MCNB), n'hi ha una bona col·lecció d'exemplars provinents de la zona del delta del Llobregat, el far del Llobregat, 14-V-1941 (1 ex.), 16-VI-1941 (3 ex.) (Francesc Español, *leg.*), X-1941 (sense *legitor*) (1 ex.), el Prat de Llobregat (dunes), 15-IV-1960 (Francesc Español, *leg.*; Ribes, *det.*). Col·lecció entomològica (MCNB).

Geotomus punctulatus (A. Costa, 1847)

Holomediterrània. Molt comuna. Terrícola, comuna en terrenys halòfils. Al Delta s'ha citat en el treball de Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. A la col·lecció del Museu (MCNB), n'hi ha exemplars del Delta,

el far del Llobregat, X-XI-1940 (3 ex.) (Francesc Español, *leg.*), i el Prat de Llobregat, V-1934 (Museu, *leg.*; Francesc Español, *det.*). L'autor l'ha trobat abundantment: Cal Tet, aguait del Sabogal, canal de la Bunyola, Carrabiners-Semàfor, IV-V-VI-VII-IX, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica MCNB, DF i JM.

Macroscytus brunneus (Fabricius, 1803)
Paleàrtica meridional i paleotropical.
Molt comuna. Citada per Sánchez (1920) i Wagner (1960), de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. Al Museu (MCNB), n'hi ha exemplars del Delta, el far del Llobregat, X-1941 (1 ex.) (sense *legitor*) i X-1983 (1 ex.) (sense *legitor*; Puton, *det.*), i el Prat de Llobregat, IV-1960 (1 ex.) (Francesc Español, *leg.*). L'autor l'ha trobat a Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, especialment a la platja, III-V-VII, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica MCNB, DF i JM.

***Canthophorus maculipes** (Mulsant et Rey, 18952)
Holomediterrània. Rara. Només citada del Delta al catàleg dels insectes del Museu, de Sánchez (1920), del far del Llobregat.

****Legnotus picipes** (Fallén, 1807)
Molt rara. Un únic exemplar capturat corrent per terra a les maresmes del Remolar-Filipines, Viladecans, 7-V-2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Thyraeocoridae Amyot et Serville, 1843

***Thyreocoris scarabaeoides** (Linnaeus, 1758)
Distribuïda per la Mediterrània occidental. Molt rara, una única citació de Sánchez (1920) del far del Llobregat.

F. Scutelleridae Leach, 1815.

****Odontoscelis (Odontoscelis) lineola** Rambur, 1839

Mediterrània occidental. Rara. Dos exemplars recollits al Delta: platja del Prat de Llobregat, 28-VII-2009 (any anterior a l'estudi) i Carrabiners-Semàfor, 27-IX-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

***Eurygaster hottentotta** (Fabricius, 1775)
Holomediterrània. Molt rara. A la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, hi ha un exemplar d'aquesta espècie del delta del Llobregat, X-1963 (Josep Monés, *leg.*; Ribes, *det.*).

Eurygaster maura (Linnaeus, 1758)
Eurosiberiana. Comuna al Delta. Només s'ha trobat a la zona de Cal Tet, prospectant amb mànega gramínies i *Juncus acutus*, 17-V-2010, 25-V-2010 i 3-VIII-2011 (Diego Fernández, *leg.*). També s'ha citat a la bibliografia a Cuní i Martorell (1888). Col·lecció entomològica DF.

****Eurygaster testudinaria testudinaria** (Geoffroy, 1785)
Rara al Delta, amb dos exemplars recollits a Cal Tet, 15-VI-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

F. Pentatomidae Leach, 1815

****Ancyrosoma leucogrammes** (Gmelin, 1790)
Holomediterrània. Comuna. S'ha trobat a l'aguait del Sabogal, 8-VI-2010, i 16-VIII-2011, i a Carrabiners-Semàfor, 7-VIII-2012, sobre umbel·líferes (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Graphosoma italicum** (Müller, 1766)
Eurosiberiana. Molt comuna, sobretot al fonoll (*Foeniculum vulgare*). Distribuïda per tot el delta del Llobregat, V-VI-VII-VIII-IX-X, 2010, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

***Graphosoma semipunctatum** (Fabricius, 1775)

Holomediterrània. Rara. No hi ha citacions d'aquesta espècie a la bibliografia del Delta, però la seva presència s'ha constatat a partir de la col·lecció de Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat. Col·lecció entomològica JM.

Podops (Podops) inuncta (Fabricius, 1775)

Rara. Citada per Sánchez (1920) de la desembocadura del Llobregat. Un exemplar recollit en aquest estudi, de Carrabiners-Semàfor, prospectant amb mànega plantes baixes, 2-X-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Dyroderes umbraculatus*** (Fabricius, 1775)

Holomediterrània. Molt rara. Un exemplar recollit sobre *Galium* sp. a Carrabiners-Semàfor, 30-V-2008 (any anterior a aquest estudi) (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Sciocoris (Neosciocoris) conspurcatus majusculus*** Linnavuori, 1964

Mediterrània occidental. Halòfila. Rara. S'ha citat del delta del Llobregat en els treballs de Wagner (1960) i (1965), desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, i com a *Sciocoris carayoni* Wagner, 1965 al far del Llobregat, 2-X-1962, i el Prat de Llobregat, 10-X-1962.

*****Sciocoris (Neosciocoris) maculatus*** Fieber, 1851

Holomediterrània expansiva. Molt rara. Un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 10-V-2010 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

****Sciocoris (Neosciocoris) pallens*** Klug, 1845

Mediterrània occidental. Rara. Sánchez (1920) la cita del far del Llobregat, com a *Sciocoris fissus* Mulsant i Rey, 1866. Entre el material divers del gènere *Sciocoris* de l'MCNB, hi ha un exemplar d'aquesta espècie recollit per

Español del far del Llobregat, IX-X (1940); a més, en les seves ressenyes de captura de l'arxiu històric del Museu, «Observacions hemipterològiques», s'hi pot llegir: «abundant», «sobre i al peu d'*Atriplex cornabeuei*». S'ha d'agrair a J. J. Pérez De-Gregorio l'amable cessió d'una fotocòpia d'aquest manuscrit.

****Sciocoris (Sciocoris) cursitans*** (Fabricius, 1794)

Paleàrtic. Rara. També citada per Sánchez (1920), del far del Llobregat. (A l'MCNB hi ha molt material del gènere *Sciocoris*, etiquetat amb localitats del delta del Llobregat (armari 66, caixa 2BA 6603), però que per diferents motius, no ha estat possible estudiar amb detall).

Aelia acuminata (Linnaeus, 1758)

Holopaleàrtica. Molt comuna en les prospeccions amb mànega de les gramínies. Repartida per tot el Delta, IV-V-VI-VII-IX, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). A la col·lecció de Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, n'hi ha exemplars del Delta. Col·lecció entomològica DF i JM.

Aelia cognata Fieber, 1868

Holomediterrània. Rara. Dos exemplars recollits a Cal Tet, 13-IX-2010 i 20-VI-2012 (Diego Fernández, *leg.*). A la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat, n'hi ha dos exemplars del Delta determinats per Jordi Ribes. Col·lecció entomològica DF i JM.

*****Aelia germari*** Küster, 1852

Holomediterrània. Molt rara al Delta, amb un únic exemplar trobat en prospectar amb mànega les gramínies; recollit a Cal Tet, 3-VIII-2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.

*****Aelia rostrata*** Boheman, 1852

Euroturànica. Comuna. Trobada, com totes les espècies d'aquest gènere,

- prospectant amb mànega les gramínies. Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, 14-IX-2010, 15-VI-2011 i 20-VI-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Neottiglossa bifida*** (A. Costa, 1847) Circummediterrània. Rara. Trobats alguns exemplars prospectant amb mànega les gramínies de la zona del Remolar-Filipines, Viladecans, 21-V-2013 (3 ex.) i 2-VII-2013 (1 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Eysarcoris ventralis*** (Westwood, 1837) Cosmopolita de regions càlides. Molt abundant prospectant amb mànega la vegetació herbàcia. Repartida per tot el Delta, III-IV-V-VI-VII-IX-X, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). A la col·lecció Josep Monés, del Museu Municipal del Prat de Llobregat, hi ha una important col·lecció d'exemplars d'aquesta espècie recollits al Delta. Col·lecció entomològica DF i (JM).
- **Anthemimia absinthii*** (Wagner, 1952) Endemisme ibèric, arriba fins al sud de França. Molt rara. Només citada al catàleg dels insectes del Museu, Sánchez (1920), del far del Llobregat.
- **Anthemimia lunulata lunulata*** (Goeze, 1778) Molt rara. Al Delta, apareix citada al catàleg dels insectes hemípters del Museu, Sánchez (1920), identificada com a *Carpocoris lunulatus* (Goeze, 1778). Revisant l'arxiu històric del Museu, en una ressenya de captures de Francesc Español, «Observaciones hemipterológicas» (1940), cita aquesta espècie com a *Carpocoris lunulatus* (Goeze, 1778), del far del Llobregat, IX-X (1940), «damunt i al peu d'*Atriplex cornabeui*». Col·lecció entomològica (MCNZB).
- Brachynema purpureomarginatum purpureomarginatum*** (Rambur, 1842) Aquesta espècie té una dispersió ibèrica discontinua. Molt abundant. Recollida sempre sobre *Salicornia* sp.: camí de València, Cal Tet, Carrabiners-Semàfor, V-VI-VII-X (Diego Fernández, *leg.*). Es troba citada en la bibliografia per Wagner (1960) de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959, i del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959, citació recollida per Sánchez (1920). A Ribes i Schmitz (1992), en un excepcional treball titulat «Révision du genre *Brachynema*», es recullen moltes citacions d'aquesta espècie de la zona del Delta. Citacions que es recopilen a continuació: el far del Llobregat, 95 ♂♂ i 69 ♀♀, X-1940 (Francesc Español, *leg.*; Museu, *coll.*); Can Tunis, 1 ♀, 27-IX-1959 (Jordi Ribes, *leg. et coll.*); el far del Llobregat, 1 ♀, X-1888, 1 ♂, IX-1894 (Bofill i Pitxot, *leg.*; Museu, *coll.*; Puton, *det.*), com a *B. triguttatum* (Sánchez, 1918); el Prat de Llobregat (Baix Llobregat), 1 ♀, 3-III-1968 (Francesc Español, *leg.*; Museu, *coll.*), 1 ♂, 11-VIII-1959 (Ribes, *leg. et coll.*), 2 ♂♂ i 1 ♀, 17-XII-1961 (Ribes, *leg. et coll.*); estany del Remolar, 1 ♀, 8-VI-1941 (Francesc Español, *leg.*; Museu, *coll.*). Col·lecció entomològica DF, JR, JM i MCNB.
- Carpocoris fuscispinus*** (Boheman, 1851) Mediterrània occidental. Comuna. Al Delta s'ha recollit al canal de la Bunyola, Cal Tet i Carrabiners-Semàfor, IV-V-VI-VII, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960) com a *Carpocoris mediterraneus* Tamanini, 1958, de la desembocadura del Llobregat, 15-VII-1959. A la col·lecció Josep Monés, del Museu Municipal del Prat de Llobregat, hi ha exemplars d'aquesta espècie del Delta determinats per Jordi Ribes. Col·lecció entomològica DF i (JM).
- ***Carpocoris pudicus*** (Poda, 1761) Distribució mediterrània. Rara al Delta. Recollits dos exemplars sobre *Foeniculum vulgare*, a Carrabiners-Semàfor, 13-X-2010 i 20-X-2010

- (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Carpocoris purpureipennis*** (De Geer, 1773)
Eurosiberiana. Comuna. Repartida per tot el Delta. Sobre umbel·líferes, VI-VII-VIII, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Codophila varia*** (Fabricius, 1787)
Holomediterrània. Molt comuna, sobre tota la zona de l'edifici de Carrabiners, VI-VII-X, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). A la col·lecció Josep Monés, n'hi ha una completa sèrie d'exemplars de la zona del Delta. Col·lecció entomològica DF i JM.
- Dolycoris baccarum*** (Linnaeus, 1758)
Holopaleàrtica. Molt comuna per tot el delta del Llobregat, V-VI-VIII-IX, 2010, 2011, 2012 i 2013 (Diego Fernández, *leg.*). Exemplars de la col·lecció Josep Monés del delta del Llobregat. Col·lecció entomològica DF i JM.
- ***Dryadocoris (Dryadocoris) apicalis*** (Herrich-Schaeffer, 1842).
Holomediterrània. Rara al Delta i amb poques citacions de Catalunya. Se n'han recollit quatre exemplars de la zona del Delta: Cal Tet, 9-XI-2010 (1 ex.), a l'edifici de Carrabiners, 3-VIII-2011 (1 ex.) i a les maresmes del Remolar-Filipines, 18-VI-2013, Viladecans (2 ex.) (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Holcostethus albipes*** (Fabricius, 1781)
Distribució mediterrània discontinua. No és rara al Delta. Aquesta espècie se cita per primera vegada a Catalunya precisament al delta del Llobregat: Can Tunis, 16-VI-1997 1 ♂ (O. Escolà, X. Jeremías i del Pino, *leg.*) (Museu de Zoologia de Barcelona, *coll.*). És probable que en alguna col·lecció es confongui amb *Holcostethus sphacelatus* (Fabricius, 1794), molt similar (recomanem la lectura de l'excel·lent treball de Ribes *et al.* (2008), per a poder diferenciar correctament ambdues espècies). En el present estudi se n'han recollit tres exemplars a Carrabiners-Semàfor, 23-XI-2011, 20-IV-2012 i 2-V-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF i MCNB.
- **Peribalus strictus*** (Fabricius, 1803)
Holomediterrània. Molt rara. No s'han trobat citacions d'aquesta espècie a la bibliografia de la zona d'estudi, però en la col·lecció Josep Monés del Museu Municipal del Prat de Llobregat hi ha un exemplar etiquetat del Delta (Ribes, *det.*). Col·lecció entomològica JM.
- ***Palomena prasina*** (Linnaeus, 1761)
Àmplia distribució per Europa. Malgrat ser un heteròpter molt comú al territori català, en la bibliografia de l'espècie no s'ha trobat cap citació del delta del Llobregat. Repartida per tot el Delta, on és comuna, V-VI-IX-X (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- ***Acrosternum (Acrosternum) millierei*** (Mulsant *et* Rey, 1866)
Holomediterrània. Molt rara al Delta. Recollit un únic exemplar a Carrabiners-Semàfor, 23-X-2012 (Diego Fernández, *leg.*). Col·lecció entomològica DF.
- Nezara viridula*** (Linnaeus, 1758)
Cosmopolita. Molt comuna al Delta. Repartida per tot el Delta, V-VI-IX-XI, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Citada per Wagner (1960), del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. A la col·lecció Josep Monés també hi ha exemplars del Delta. Col·lecció entomològica DF i JM.
- Piezodorus lituratus*** (Fabricius, 1794)
Holomediterrània expansiva. Repartida per tot el Delta, III-IV-V-IX, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Exemplars del delta del Llobregat a la col·lecció Josep Monés. Col·lecció entomològica DF i JM.

Rhaphigaster nebulosa (Poda, 1761)

Eurosiberiana. Rara. Recollit un exemplar al canal de la Bunyola, sota l'escorça de *Platanus × hispanica*, 3-XII-2011 (Diego Fernández, *leg.*). No s'han trobat citacions de l'espècie a la bibliografia, tot i que a la col·lecció Josep Monés n'hi ha alguns exemplars. Col·lecció entomològica DF i JM.

Eurydema (Eurydema) oleracea

(Linnaeus, 1758)

Holopaleàrtica. Molt comuna sobre crucíferes per tot el delta del Llobregat, III-IV-V-VI-XI, 2010, 2011 i 2012 (Diego Fernández, *leg.*). Citada del Delta per Sánchez (1920), del Prat de Llobregat, i per Wagner (1960), també del Prat de Llobregat, 11-VIII-1959. Exemplars d'aquesta espècie es troben a la col·lecció Josep Monés. Col·lecció entomològica DF i JM.

Eurydema (Eurydema) ornata (Linnaeus, 1758)

Holopaleàrtica. Comuna. Aguait del Sabogal, IV-IX-XI, 2010 i 2011 (Diego Fernández, *leg.*), sobre crucíferes. A la col·lecció Josep Monés també hi ha exemplars d'aquesta espècie. Col·lecció entomològica DF i JM.

Eurydema (Rubrodorsalium) ventralis

Kolenati, 1846

Holomediterrània expansiva. Rara. Recollit un únic exemplar: aguait del Sabogal, 18-X-2010 (Diego Fernández, *leg.*). A la bibliografia, se cita del Delta per Sánchez (1920), del Prat de Llobregat, i per Wagner (1960), també del Prat del Llobregat, 11-VIII-1959. A la col·lecció Josep Monés també n'hi ha exemplars del delta del Llobregat. Col·lecció entomològica DF i JM.

pècie és nova per al Delta. Per a l'ordenació de les espècies, s'ha tingut en compte el *Catàleg del heteròpters de Catalunya* (Ribes *et al.*, 2004) i la *Llista dels heteròpters de Catalunya* (Goula *et al.*, 2010).

DF: Col·lecció entomològica de l'autor, Diego Fernández.

MCNB: Col·lecció entomològica del Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

JR: Col·lecció entomològica de Jordi Ribes.

JM: Col·lecció entomològica de Josep Monés, Museu Municipal del Prat de Llobregat.

Pel que fa als heteròpters aquàtics, i tal com s'explica en l'apartat de material i mètodes, l'autor només ha recollit les citacions de la bibliografia consultada, de les col·leccions revisades i de les dades inèdites recollides en els estudis realitzats per Alonso *et al.* (2001) i, especialment, dels treballs de camp realitzats per Cañedo-Argüelles i Rieradevall, ambdós pertanyents al Grup de Recerca FEM (Freshwater Ecology and Management), de la Universitat de Barcelona, i que es van dur a terme durant els anys 2004, 2005 i 2007, alguns dels quals es poden consultar a Cañedo-Argüelles (2009) i Cañedo-Argüelles i Rieradevall (2011).

ANNEX 2**Llista d'espècies**

O. HEMIPTERA

So. HETEROPTERA

Io. NEPOMORPHA

Spf. Nepoidea

F. Nepidae

Sf. Nepinae

T. Nepini

Nepa cinerea Linnaeus, 1758

Sf. Ranatrinae

T. Ranatrinae

**Ranatra (Ranatra) linearis* (Linnaeus, 1758)

En els tàxons precedits per un asterisc (*), s'indica que l'espècie esmentada no l'ha trobat l'autor, però sí que se cita en la bibliografia consultada o apareix en alguna de les col·leccions entomològiques revisades. Quan apareixen dos asteriscs (**), s'indica que l'es-

- Spf. Corixoidea
 F. Corixidae
 Sf. Micronectinae
Micronecta (Dichaetonecta) scholtzi
 (Fieber, 1860)
- Sf. Corixinae
 T. Corixini
Corixa affinis Leach, 1817
 **Corixa panzeri* Fieber, 1848
Paracorixa concinna concinna (Fieber,
 1848)
 **Sigara (Halicorixa) selecta* (Fieber,
 1848)
Sigara (Halicorixa) stagnalis stagnalis
 (Leach, 1817)
Sigara (Pseudovermicorixa) nigrolineata
nigrolineata (Fieber, 1848)
Sigara (Vermicorixa) lateralis (Leach,
 1817)
- Spf. Ochteroidea
 F. Ochteridae
 **Ochterus marginatus marginatus*
 (Latreille, 1804)
- Spf. Naucoroidea
 F. Naucoridae
 Sf. Naucorinae
Naucoris maculatus maculatus Fabricius,
 1798
- Spf. Notonectoidea
 F. Notonectidae
 Sf. Anisopinae
Anisops debilis perplexa (Poisson, 1926)
 **Anisops sardeus sardeus* Herrich-
 Schaeffer, 1849
- Sf. Notonectinae
 T. Notonectini
 **Notonecta (Notonecta) glauca glauca*
 Linnaeus, 1758
 **Notonecta (Notonecta) maculata*
 Fabricius, 1794
 **Notonecta viridis* Delcourt, 1909
- Spf. Pleoidea
 F. Pleidae
Plea minutissima minutissima Leach,
 1817
- Io. GERROMORPHA
 Spf. Mesovelioida
 F. Mesoveliidae
 Sf. Mesoveliinae
Mesovelia vittigera Horváth, 1895
- Spf. Hydrometroidea
 F. Hydrometridae
 Sf. Hydrometrinae
 **Hydrometra stagnorum* (Linnaeus,
 1758)
- Spf. Gerroidea
 F. Veliidae
 Sf. Microveliinae
 T. Microveliini
 **Microvelia (Microvelia) pygmaea*
 (Dufour, 1833)
- F. Gerridae
 Sf. Gerrinae
 T. Gerrini
 **Aquarius cinereus* (Puton, 1869)
 **Gerris (Gerris) argentatus* Schummel,
 1832
 **Gerris (Gerris) gibbifer* Schummel,
 1832
 **Gerris (Gerris) thoracicus* Schummel,
 1832
- Io. LEPTOPODOMORPHA
 Spf. Saldoidea
 F. Saldidae
 Sf. Chiloxanthinae
 **Pentacora sphacelata* (Uhler, 1877)
- Io. CIMICOMORPHA
 Spf. Tingoidea
 F. Tingidae
 Sf. Cantacaderinae
 T. Cantacaderini
Cantacader quadricornis (Lepelletier et
 Serville, 1828)

Sf. Tinginae

- Agramma (Agramma) atricapillum*
(Spinola, 1837)
Agramma (Agramma) confusum (Puton,
1879)
Corythucha ciliata (Say, 1832)
Dictyla echii (Schrank, 1782)
Monosteira unicastata (Mulsant *et* Rey,
1852)
Tingis (Tingis) auriculata (A. Costa,
1847)
Tingis (Tingis) cardui (Linnaeus, 1758)

F. Miridae

Sf. Bryocorinae

T. Dicyphini

- Campyloneura virgula* (Herrich-
Schaeffer, 1835)
Cyrtopeltis (Cyrtopeltis) geniculata
(Fieber, 1861)
Macrolophus melanotoma (A. Costa,
1853)

Sf. Deraeocorinae

T. Deraeocorini

- Deraeocoris (Camptobrochis) serenus*
(Douglas *et* Scott, 1969)

Sf. Mirinae

T. Mirini

- Adelphocoris lineolatus* (Goeze, 1778)
**Adelphocoris seticornis* (Fabricius, 1775)
**Adelphocoris ticinensis* (Meyer-Dür,
1843)
**Apolygus spinolae* (Meyer-Dür, 1841)
Capsus ater (Linnaeus, 1758)
Closterotomus norwegicus (Gmelin,
1790)
Closterotomus trivialis (A. Costa, 1853)
Cyphodema instabilis (Lucas, 1849)
Eurystylus belleveyei (Reuter, 1879)
Liocoris tripustulatus (Fabricius, 1781)
Lygus gemellatus gemellatus (Herrich-
Schaeffer, 1835)
Lygus maritimus (Wagner, 1949)
Lygus pratensis (Linnaeus, 1758)
Lygus rugulipennis Poppius, 1911
Orthops kalmii (Linnaeus, 1758)

**Phytocoris (Exophytocoris) minor*

- Kirschbaum, 1856
Phytocoris (Ktenocoris) varipes
Boheman, 1852
**Phytocoris (Ktenocoris) vittiger* Reuter,
1896
Phytocoris (Ktenocoris) wagneri
Kerzhner *et* Schuh, 1998
Pinalitus cervinus (Herrich-Schaeffer,
1841)
Polymerus (Poeciloscytus) cognatus
(Fieber, 1858)
Taylorilygus apicalis (Fieber, 1861)

T. Stenodemini

- Notostira erratica* (Linnaeus, 1758)
Pithanus maerkelii (Herrich-Schaeffer,
1838)
Stenodema (Brachystira) calcarata
(Fallén, 1807)
Trigonotylus caelestialium (Kirkaldy,
1902)
**Trigonotylus pulchellus* (Hahn, 1834)

Sf. Orthotylinae

T. Halticini

- Pachytomella passerinii* (A. Costa, 1842)
Strongylocoris cicadifrons A. Costa,
1853

T. Orthotylini

- Heterotoma planicornis* (Pallas, 1772)
Orthotylus (Litocoris) stysi Kožišková,
1967
**Orthotylus (Melanotrichus) moncreaffi*
(Douglas *et* Scott, 1874)
**Orthotylus (Melanotrichus) palustris*
Reuter, 1888
**Orthotylus (Melanotrichus) salsolae*
Reuter, 1888

Sf. Phylinae

T. Pilophorini

- Pilophorus cinnamopterus* (Kirschbaum,
1856)

T. Phylini

- **Atomoscelis onusta* (Fieber, 1861)

- Auchenocrepis minutissima* (Rambur, 1839)
Conostethus venustus venustus (Fieber, 1858)
Hadrophyes sulphurella Puton, 1874
 **Lepidargyrus ancorifer* (Fieber, 1858)
Macrotylus (Alloeonycha) atricapillus (Scott, 1872)
Macrotylus (Alloeonycha) paykullii (Fallén, 1807)
 **Megalocoleus molliculus* (Fallén, 1807)
Tuponia (Chlorotuponia) breviostris Reuter, 1883
Tuponia (Chlorotuponia) hippophaes (Fieber, 1861)
Tuponia (Tuponia) mixticolor (A. Costa, 1862)
- Spf. Cimicoidea
 F. Nabidae
 Sf. Prostematinae
 T. Prostematini
Prostemma (Prostemma) guttula guttula (Fabricius, 1787)
Prostemma (Prostemma) sanguineum (Rossi, 1790)
- Sf. Nabinae
 T. Nabini
Himacerus (Anaptus) major (A. Costa, 1842)
Himacerus (Aptus) mirmicoides (O. Costa, 1834)
Nabis (Aspilaspis) viridulus Spinola, 1837
 **Nabis (Halonabis) occidentalis* (Kerzhner, 1963)
Nabis (Nabis) provencalis Remane, 1953
Nabis (Nabis) punctatus punctatus A. Costa, 1847
Nabis (Nabis) reuterianus Puton, 1880
Nabis (Tropiconabis) capsiformis Germar, 1838
- F. Anthocoridae
 Sf. Anthocorinae
 T. Anthocorini
Anthocoris nemoralis
 **Anthocoris nemorum* (Linnaeus, 1761)
- T. Oriini
 **Orius (Orius) laevigatus laevigatus* (Fieber, 1860)
Orius (Orius) niger (Wolff, 1811)
- Sf. Lyctocorinae
 T. Dufouriellini
Cardiastethus fasciventris (Garbiglietti, 1869)
 **Cardiastethus nazareus* (Reuter, 1884)
Dufouriellus ater (Dufour, 1833)
- Spf. Reduvidae
 F. Reduviidae
 Sf. Emesinae
 T. Emesini
Gardena insignis Horváth, 1887
- T. Metapterini
Schidium palinuri Dioli, 1989
- T. Ploiariolini
Empicoris rubromaculatus (Blackburn, 1889)
 **Empicoris salinus* (Lindberg, 1932)
- Sf. Peiratinae
 **Peirates hybridus* (Scopoli, 1763)
Peirates strepitans Rambur, 1839
Peirates stridulus (Fabricius, 1787)
- Sf. Reduviinae
 **Reduvius personatus* (Linnaeus, 1758)
- Sf. Saicinae
Polytoxus sanguineus (A. Costa, 1842)
Polytoxus siculus (A. Costa, 1842)
- Sf. Stenopodainae
Oncocephalus pilicornis Reuter, 1882
Sastrapada baerensprungi (Stål, 1859)
- Sf. Harpactorinae
 T. Harpactorini
Coranus (Coranus) griseus (Rossi, 1790)
Coranus (Coranus) kerzhneri P. V. Putshkov, 1982
Coranus (Coranus) niger (Rambur, 1840)

Coranus (Coranus) pericarti P. V.

Putshkov, 1994

**Coranus subapterus* (De Geer, 1773)

**Rhynocoris erythropus* (Linnaeus, 1767)

Rhynocoris (Rhynocoris) cuspidatus

Ribaut, 1921

Io. PENTATOMORPHA

Spf. Aradoidea

F. Aradidae

Sf. Aradinae

**Aradus cinnamomeus* Panzer, 1806

Spf. Lygaeoidea

F. Piesmatidae

**Parapiesma quadratum* (Fieber, 1844)

**Parapiesma salsolae* (Becker, 1867)

F. Lygaeidae

Sf. Lygaeinae

Arocatus roeselii (Schilling, 1829)

Lygaeosoma sardeum sardeum Spinola, 1837

Lygaeus equestris (Linnaeus, 1758)

Spilostethus pandurus (Scopoli, 1763)

Tropidothorax leucopterus (Goeze, 1778)

Sf. Orsillinae

T. Nysiini

Nysius cymoides (Spinola, 1837)

Nysius ericae ericae (Schilling, 1829)

Nysius graminicola graminicola

(Kolenati, 1845)

Nysius helveticus (Harrich-Schaeffer, 1850)

Nysius immunis (Walker, 1872)

Nysius thymi thymi (Wolff, 1804)

T. Orsillini

Orsillus reyi

Sf. Cyminae

T. Cymini

Cymus glandicolor Hahn, 1832

Cymus melanocephalus Fieber, 1861

Sf. Blissinae

**Dimorphopterus brachypterus*

(Rambur, 1839)

Ischnodemus quadratus (Fieber, 1837)

Sf. Henestarinae

**Henestaris halophilus* (Burmeister, 1835)

**Henestaris irroratus* Horváth, 1892

Henestaris laticeps laticeps (Curtis, 1836)

Sf. Geocorinae

**Geocoris (Geocoris) lineola lineola* (Rambur, 1839)

Geocoris (Geocoris) megacephalus (Rossi, 1790)

Geocoris (Piocoris) erythrocephalus (Lepeletier et Serville, 1825)

Sf. Artheneinae

T. Artheneini

Artheneis foveolata Spinola, 1837

Sf. Heterogastrinae

Heterogaster artemisiae Schilling, 1829

Sf. Oxycareninae

Macroplax fasciata fasciata (Herrich-Schaeffer, 1835)

Macropternella bicolor conica (Rey, 1888)

Macropternella convexa (Fieber, 1837)

Metopoplax ditomoides (A. Costa, 1847)

Oxycarenus (Oxycarenus) lavatae (Fabricius, 1787)

Sf. Rhyparochrominae

T. Drymini

Eremocoris fenestratus (Herrich-Schaeffer, 1839)

Scolopostethus decoratus (Hahn, 1833)

**Scolopostethus pictus* (Schilling, 1829)

T. Gonianotini

Aphanus rolandri (Linnaeus, 1758)

Emblethis duplicatus Seidenstücker, 1963

**Emblethis griseus* (Wolff, 1802)

**Pionosomus varius* (Wolff, 1804)

T. Megalonotini

**Lamprodema maura* (Fabricius, 1803)

T. Myodochini

**Pachybrachius fracticollis* (Schilling, 1829)

Paraparomius leptopoides

(Baerensprung, 1859)

Paromius gracilis (Rambur, 1839)

Remaudiereana annulipes

(Baerensprung, 1859)

T. Rhyparochromini

Beosus maritimus (Scopoli, 1763)

Peritrechus gracilicornis Puton, 1877

**Peritrechus meridionalis* Puton, 1877

**Xantochilus quadratus* (Fabricius, 1798)

Xantochilus saturnius (Rossi, 1790)

T. Stygnocorini

Hyalochilus ovatulus (A. Costa, 1853)

**Lasiosomus enervis* (Herrich-Schaeffer, 1835)

Stygnocoris fuligineus (Geoffroy, 1785)

Stygnocoris sabulosus (Schilling, 1829)

Spf. Pyrrhocoroidea

F. Pyrrhocoridae

Pyrrhocoris apterus (Linnaeus, 1758)

Spf. Coreoidea

F. Stenocephalidae

Dicranocephalus agilis (Scopoli, 1763)

Dicranocephalus albipes (Fabricius, 1781)

**Dicranocephalus marginicollis* (Puton, 1881)

F. Coreidae

Sf. Coreinae

T. Coreini

Centrocoris variegatus Kolenati, 1845

Coreus marginatus (Linnaeus, 1758)

**Enoplops scapha* (Fabricius, 1803)

T. Phyllomorphini

Phyllomorpha laciniata (Villers, 1789)

Sf. Pseudophloeinae

T. Pseudophloeini

**Bathysolen nubilus* (Fallén, 1807)

Ceraleptus gracilicornis (Herrich-Schaeffer, 1835)

Ceraleptus lividus Stein, 1858

Ceraleptus obtusus (Brullé, 1839)

**Coriomeris hirticornis* (Fabricius, 1794)

Strobilotoma typhaecornis (Fabricius, 1803)

F. Alydidae

Sf. Alydinae

Camptopus lateralis (Germar, 1817)

F. Rhopalidae

Sf. Rhopalinae

T. Maccethini

Stictopleurus pictus (Fieber, 1861)

Stictopleurus punctatonervosus (Goeze, 1778)

T. Rhopalini

Brachycarenum tigrinus (Schilling, 1829)

**Corizus hyoscyami* (Linnaeus, 1758)

Liorhyssus hyalinus (Fabricius, 1794)

Rhopalus (Aeschyntelus) maculatus

(Fieber, 1837)

**Rhopalus (Rhopalus) lepidus* Fieber, 1861

Rhopalus (Rhopalus) parumpunctatus (Schilling, 1829)

Rhopalus (Rhopalus) rufus (Schilling, 1829)

Rhopalus (Rhopalus) subrufus (Gmelin, 1790)

Spf. Pentatomoidea

F. Cydnidae

T. Cydnini

Cydnus aterrimus (Foster, 1771)

T. Geotomini

Byrsinus albipennis (A. Costa, 1853)

**Byrsinus flavicornis* (Fabricius, 1794)

**Byrsinus pilosulus* (Klug, 1845)

Geotomus punctulatus (A. Costa, 1847)

Macroscyrtus brunneus (Fabricius, 1803)

Sf. Sehirinae

T. Sehirini

**Cantophorus maculipes* (Mulsant et Rey, 1852)

Legnotus picipes (Fallén, 1807)

- F. Thyraeocoridae
 **Thyraeocoris scarabaeoides* (Linnaeus, 1758)
- F. Scutelleridae
 Sf. Odontoscelinae
Odontoscelis (Odontoscelis) lineola
 Rambur, 1839
- Sf. Eurygasterinae
 **Eurygaster hottentotta* (Fabricius, 1775)
Eurygaster maura (Linnaeus, 1758)
Eurygaster testudinaria testudinaria
 (Geoffroy, 1785)
- F. Pentatomidae
 Sf. Podopinae
 T. Graphosomatini
Ancyrosoma leucogrammes (Gmelin, 1790)
Graphosoma italicum (Müller, 1766)
 **Graphosoma semipunctatum* (Fabricius, 1775)
Podops (Podops) inuncta (Fabricius, 1775)
- Sf. Pentatominae
 T. Sciocorini
Dyroderes umbraculatus (Fabricius, 1775)
 **Sciocoris (Neosciocoris) conspurcatus majusculus* Linnavuori, 1964
Sciocoris (Neosciocoris) maculatus
 Fieber, 1851
 **Sciocoris (Neosciocoris) pallens* Klug, 1845
 **Sciocoris (Sciocoris) cursitans*
 (Fabricius, 1794)
- T. Aellini
Aelia acuminata (Linnaeus, 1758)
Aelia cognata Fieber, 1868
Aelia germari Küster, 1852
Aelia rostrata Boheman, 1852
Neottiglossa bifida (A. Costa, 1847)
- T. Eysarcorini
Eysarcoris ventralis (Westwood, 1837)
- T. Carpocorini
 **Antheminia absinthii* (Wagner, 1952)
 **Antheminia lunulata lunulata* (Goeze, 1778)
Brachynema purpureomarginatum purpureomarginatum (Rambur, 1842)
Carpocoris fuscispinus (Boheman, 1851)
Carpocoris pudicus (Poda, 1761)
Carpocoris purpureipennis (De Geer, 1773)
Codophila varia (Fabricius, 1787)
Dolycoris baccarum (Linnaeus, 1758)
Dryadocoris (Dryadocoris) apicalis
 (Herrich-Schaeffer, 1842)
Holcostethus albipes (Fabricius, 1781)
Palomena prasina (Linnaeus, 1761)
 **Peribalus strictus* (Fabricius, 1803)
- T. Pentatomini
Acrosternum (Acrosternum) millierei
 (Mulsant et Rey, 1866)
Nezara viridula (Linnaeus, 1758)
Piezodorus lituratus (Fabricius, 1794)
Rhaphigaster nebulosa (Poda, 1761)
- T. Strachiini
Eurydema (Eurydema) oleracea
 (Linnaeus, 1758)
Eurydema (Eurydema) ornata (Linnaeus, 1758)
Eurydema (Rubrodorsalium) ventralis
 Kolenati, 1846

Les espècies precedides per un (*) no s'han tornat a citar des de l'any 1987 (data de declaració de les reserves naturals del delta del Llobregat com a zona protegida), motiu pel qual seria convenient seguir realitzant censos i inventaris en aquesta zona per poder valorar la seva possible extinció.